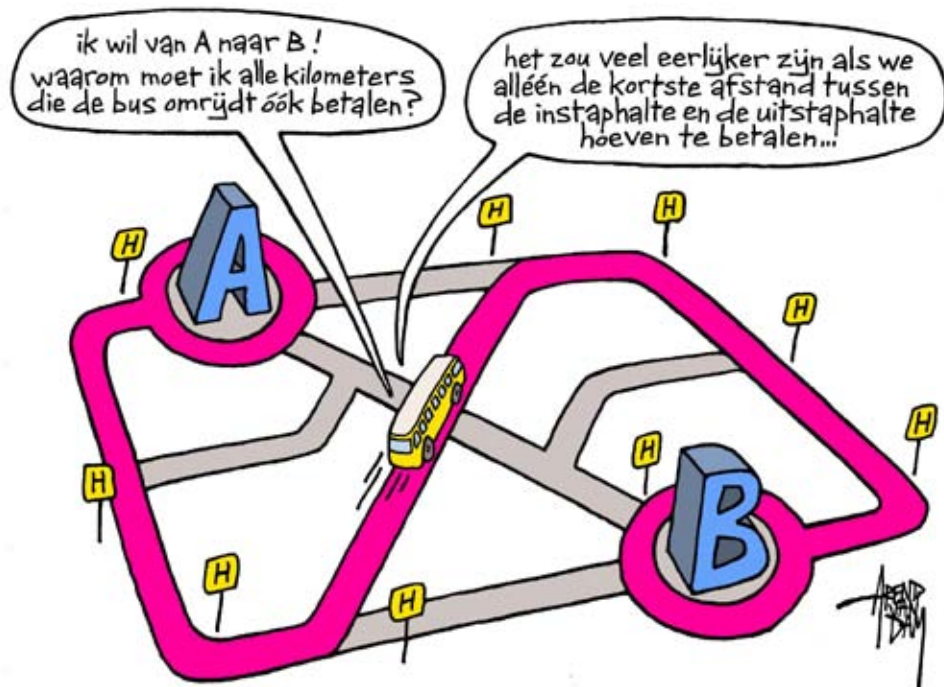

SP

www.sp.nl

SCHOO
MAAK
SP
EMILE ROEMER

“De bezem erdoor, de spons erover!”

OV-chipkaart te duur...

HELP MEE AAN DE

GROTE SCHOON MAAK

SP

EMILE ROEMER

9 Juni Tweede Kamerverkiezingen: niet alleen Emile Roemer gaat campagne voeren. Mensen van de kandidatenlijst voeren overal in Nederland debatten, op straat overtuigen actieve SP-leden de mensen om SP te stemmen.

En Tribune-lezers? Die hangen de ingevouwen campagneposter voor het raam! Het is in een campagne heel belangrijk dat kiezers vaak aan de SP herinnerd worden. En als uw buurtgenoten aan uw raam zien dat die leuke, verstandige buurman of -vrouw (u dus) ook SP stemt, snappen ze dat ze bij de SP goed zitten. Hang 'm op!

COLOFON

UITGAVE VAN DE SOCIALISTISCHE PARTIJ (SP)

verschijnt 11 maal per jaar

ABONNEMENT

€ 5,00 per kwartaal (machtiging) of

€ 24,00 per jaar (acceptgiro).

Losse nummers € 1,75.

SP-leden ontvangen de Tribune gratis.

REDACTIE

Jola van Dijk, Rob Janssen,
Daniël de Jongh, Diederik Olders

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Ronald Kennedy, Suzanne van de Kerk,
Jan Marijnissen, Emile Roemer,
Bas Stoffelsen, Karen Veldkamp

VORMGEVING

Antoni Gracia
Robert de Klerk
Gonnie Sluijs
Chris Versteeg

ILLUSTRATIES

Arend van Dam
Wim Steenhagen

SP ALGEMEEN

T (010) 243 55 55

F (010) 243 55 66

E sp@sp.nl

I www.sp.nl

LEDEN- EN ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Vijverhofstraat 65

3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 40

F (010) 243 55 67

E administratie@sp.nl

REDACTIE TRIBUNE

Vijverhofstraat 65

3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 42

F (010) 243 55 66

E tribune@sp.nl

DE TRIBUNE IN GESPROKEN FORM

Belangstellenden voor de Tribune op
cd kunnen contact opnemen met de
SP-administratie.

DE TRIBUNE OP INTERNET

www.sp.nl/nieuws/tribune

COVER

Foto: Bas Stoffelsen

IN DIT NUMMER:

Emile Roemer

4

“Het zal echt niet langer over hoofddoeken en theemutsen gaan”

XVII SP-Congres

22

Laat jij je beurs jatten?

Staken

27

Schoonmakers winnen historische strijd!

EN VERDER...

- 10 Collegevorming: vertrouwen in de SP
- 14 Interview: Jan Marijnissen in gesprek met Ruth Oldenziel
- 20 Bezuinigingen: “Bangmakerij”
- 26 Linksvoor: Harry van Kampen verzamelt legervoertuigen
- 12 Nieuws 28 Prikbord 29 Uitgelicht 30 Theo 31 Puzzel

Grote Schoonmaak

Een congres van de SP is iedere keer weer een hoogtepunt. Je ontmoet honderden partijgenoten en komt elke keer weer tot de ontdekking dat je lid bent van de beste partij van Nederland. Voor mij was het zeventiende een bijzonder congres. Ik kreeg het vertrouwen van al die mensen om lijsttrekker van de SP te mogen zijn. Een enorme eer, en een grote uitdaging die ik graag aan ga.

Het voorjaar is begonnen. Dat gevoel heerste ook op ons congres in Amsterdam. De Grote Schoonmaak is van start! Met de Grote Schoonmaak zetten wij de oude vertrouwde schuurspons op een voetstuk. De spons staat aan de basis van menig SP-succes. Ik weet nog goed hoe de eerste lichtung sponzen bezorgd werd: in enorme zakken, per aanhangwagen. Partijgenoten sloegen van verbazing achterover: hoe berg je tienduizend sponzen (in één zak!) op in de schuur? Maar na de verbazing volgt het enthousiasme. De spons blijkt een ultiem middel in de strijd die wij als SP voeren. We ruimen op wat nutteloos en overbodig is. We maken schoon wat vervuild is. We schrobben weg wat vervet is. Een grote schoonmaak is nodig. We boenen de commercie en dure bestuurders uit de publieke sector. We schrobben vette topsalarissen en smerige bureaucratie weg. We gebruiken de frisse ideeën van onderwijzers, verpleegkundigen en agenten om hun sector een Grote Schoonmaak te geven.

Het congres heeft gesproken. Met de spons in de hand poetsen we de verhoging van de AOW-leeftijd weg. Met één sponsbeweging wissen we de bezuiniging op de studiefinanciering. De grote schoonmaak maakt een einde aan de armoede in Nederland. De spons heeft een geschiedenis binnen onze partij. Symbolisch en praktisch doet de spons wat hij moet doen. Schoonmaken wat vies is en opruimen wat vuil is. We hebben daarom vast anderhalf miljoen sponzen besteld. De SP is er klaar voor. Grote Schoonmaak! Spons erover, NU!

Emile Roemer

“Nederland is toe aan een grote schoonmaak”

SP-lijsttrekker Emile Roemer vol zelfvertrouwen de verkiezingen in

Wat Emile Roemer al eerder voorspelde, gebeurt nu. De verkiezingen gaan niet langer over hoofddoeken en theemutsen. Op 9 juni is dé grote vraag hoe we uit de crisis komen. Een sociale uitweg is zonder een sterke SP onmogelijk, zegt de zelfbewuste nieuwe lijsttrekker van de SP.

We spreken Emile Roemer op een woensdagavond in het Tweede Kamergebouw. Eerst nog even eten, want daar is de nieuwe SP-lijsttrekker nog niet aan toegekomen. Tijdens het eten in het restaurant van de Tweede Kamer blijkt hoezeer zijn rol als fractievoorzitter hem op het lijf geschreven is. Een jonger SP-Kamerlid heeft een frustrerende week (de PvdA heeft het af laten weten bij de stemmingen) en vraagt Emile om advies. Na een korte gedachtewisseling weet hij haar frustratie om te buigen naar een plan om wat te gaan doen. Ze vertelt later dat Emile die adviserende rol al had voordat hij fractievoorzitter werd, en dat terwijl Emile Roemer ook pas sinds 2006 in de Tweede Kamer zit.

Emile neemt de tijd voor het interview; hij straalt rust uit ondanks de hectiek om hem heen. Vooral zijn balboekje bij de media is goed gevuld. “De media weten me goed te vinden. Vandaag ben ik bijvoorbeeld naar Hilversum gereden voor een interview met RTL Z, toen ik klaar was stond er buiten een fotograaf te wachten voor foto’s voor bij een interview in de Volkskrant, daarna een interview voor het onderwijsblad van het CNV, een interview voor het radioprogramma ‘Met het oog op morgen’, een interview voor het radio 1-journaal, een quote op het RTL Nieuws. En dat is alleen vandaag. Maar mij hoor je niet klagen! Het is voor onze campagne belangrijk dat ik veel te zien en te horen ben. Ik had op het

gebied van bekendheid nog wat in te halen, dus dan is het een goed teken dat journalisten je interessant vinden.”

Wat willen ze allemaal van je weten?

“Iedereen wil weten waar de verkiezingen over gaan, en waarop de SP gaat bezuinigen.”

En? Waar gaan de verkiezingen over?

“Over de vraag hoe we uit deze crisis komen. Zonder twijfel. Het zal echt niet langer over hoofddoeken en theemutsen gaan. De verkiezingen gaan over de vraag: behoud ik mijn baan? Wat gebeurt er als ik mijn baan niet behoud? Wat ben ik kwijt aan mijn ziektekosten? Kunnen mijn kinderen nog betaalbaar studeren? Ontzettend belangrijke vragen, waar de politiek niet omheen kan.”

Ben je niet bang dat mensen zich toch weer laten meeslepen door de vraag: wie wordt de premier?

“Ik denk dat veel mensen daar doorheen prikken. De vorige keer was het ook: wordt het Bos, wordt het Balkenende? Balkenende noemde Bos een leugenaar, Bos zei dat hij nooit onder Balkenende vice-premier zou worden. De SP won de verkiezingen, maar Balkenende wilde niet met ons en Bos durfde niet. Dus gingen verliezers samen regeren. Kregen we Balkenende én Bos. Niemand wilde dat en het leidde ook tot drie jaar stilstand.

Tegen iedere kiezer die ik tref zeg ik: dat laat je toch niet nog een keer gebeuren? Stem op de partij die je het beste vindt, waar je echt van op aan kunt. Ons dus! Een stem op de SP maakt ons sterk, trekt de PvdA naar links, stuurt Balkenende het Torentje uit en zorgt dat de VVD daar wegblijft. Vier keer prijs voor één stem. Dat is een heel mooi aanbod!”

Als het niet moet gaan over de vraag wie premier wordt, is dan de vraag wie het met wie gaat doen wel interessant?

“Ja, maar de eerste vraag is: wát gaan we doen? Wij weten het: wij willen voorkomen dat de mensen die geen schuld hebben aan de crisis wél met de rekening worden opgezadeld. Dan is het de vraag: waar zie je kansen om samen te werken? We leven in een land dat geregeerd wordt door coalities van partijen die in hun eentje geen meerderheid hebben. Dan moet je samenwerken met andere partijen. En waar ga je dan als eerste naar kijken? Naar partijen die programmatisch het dichtst bij je staan. Linkse partijen dus. Om in zo’n coalitie de SP herkenbaar te laten zijn, is het wel nodig dat je ertoe doet, dus moet je groot genoeg zijn.”

Heb je PvdA-lijsttrekker Job Cohen al uitgenodigd?

“Jazeker. Ik praat met hem, maar ook met anderen. Halsema, Pechtold. En met de voorzitter van de grootste vakbond, Agnes Jongerius.”

“Laat je niet wijsmaken dat het allemaal niet anders kan”

Hoe kijk je tegen de PvdA aan?

“De PvdA zat in de afgelopen regering, dat was een ramp. Drie jaar op de handen zitten terwijl het land in crisis kwam. Heel slecht. Dat ben ik nog niet vergeten! Maar de toon van het nieuwe PvdA-verkiezingsprogramma is behoorlijk links. Ze hebben aardig wat van ons overgenomen. Daar ben ik blij om. Het laat zien dat wij ertoe doen. Daarom zegt de PvdA nu dingen waar ze eerder niet aan dacht. Maar bij de PvdA is altijd de grote vraag hoe hard hun verkiezingsbeloftes zijn. Houdt Cohen zijn beloften na 9 juni? In 2006 beloofde Bos ook van alles. Een referendum over de Europese Grondwet, geen gemorrel aan de AOW, geen JSF kopen, geen marktwerking in de zorg. Maar na de verkiezingen was het allemaal ingeleverd voordat we met onze ogen hadden geknipperd.”

Wie zegt dat de PvdA dat nu niet weer gaat doen?

“Niemand. Wie de PvdA naar links wil trekken, doet er daarom wijs aan ons zo sterk mogelijk te maken. Dat is de enige garantie die ik kan bedenken. Nederland is erbij gediend dat de PvdA niet met rechtse

partijen een meerderheid vormt. Daarom wil ik dat de PvdA vóór de verkiezingen kiest. Gaan we Nederland sociaal uit de crisis helpen, met een sociaal blok? Of gaat de PvdA weer aanschuiven bij rechts, zodat het weer vier jaar pappen en nathouden wordt? Ik vind dat we als sociaal, links blok tenminste de volgende voorstellen aan de kiezer moeten voorleggen: stop de marktwerking in de publieke zaak en draai die zo veel mogelijk terug. Zorg voor toegankelijke zorg en beter onderwijs voor iedereen. Werk aan kleinere inkomensverschillen, dus handen af van de sociale zekerheid. Maak mogelijk dat er voor iedereen een betaalbaar huis is, gehuurd of gekocht. En zorg ervoor dat de belastingen eerlijk verdeeld zijn. Dat zijn voorstellen waar mensen iets aan hebben en waar Nederland beter van wordt.”

Toch nog even de vraag – en je zult hem wel vaker krijgen – zie je samenwerking met de PVV zitten?

“Een partij die zoveel mensen wegzet en achterstelt, is het tegendeel van wat wij willen. Daar hebben we dus helemaal niks mee. En vergeet niet, de PVV laat de

verschillen tussen inkomens fors oplopen! Wilders laat de tweedeling doorgaan. Wij niet! Hij laat villabewoners schaafteloos miljarden incasseren via de hypotheekrenteaftrek. Wij steken dat geld in fatsoenlijke huurhuizen en zorgen dat de hypotheekrenteaftrek tot 350.000 euro gegarandeerd wordt voor mensen met een eigen huis. En wat heb je aan een partij die het alleen over repressie heeft, in plaats van kansen te bieden aan mensen? Af en toe roept-ie iets wat hij bij ons gezien heeft. Mooi, elk punt van ons mogen anderen overnemen. Maar vergeet niet: hij is een VVD'er die voor zichzelf is begonnen, net als Verdonk.”

Tijdens het interview vallen af en toe Kamermedewerkers binnen met een snel vraagje of mededeling. Roemers telefoon staat op stil, maar licht voortdurend op als hij overgaat.

Hoe houd je het hoofd koel?

“Je moet je niet gek laten maken. Ik zorg ervoor dat ik af en toe even tijd maak om de kop leeg te maken. Het is hier in het Tweede Kamergebouw een zoete inval van journalisten en van alles en iedereen. Heel

fijn, maar als het nodig is trek ik mijn eigen plan en ga ik ergens anders naartoe om alles op een rijtje te zetten. En ik ben ook graag thuis, in Boxmeer. Nederland is groter dan Den Haag.”

Past het bij je, de rol die je nu hebt?

“Ik ben altijd al een generalist geweest in de politiek. Er zijn zo veel onderwerpen die ik belangrijk en interessant vind. Als lijsttrekker moet je overal over meepraten. Niet als specialist, maar je moet wel begrijpen hoe het zit. Ik heb daar geen moeite mee. Ik ben van veel markten thuis.”

Ook als het over geld gaat?

“Reken maar. Ik ben wethouder van financiën geweest op een moment dat de gaten in de begroting heel groot waren. Ik heb de zaak op orde gekregen. Ik vind trouwens dat elke politicus over sociaal-economische onderwerpen mee moet kunnen praten, niet alleen lijsttrekkers en specialisten economie. Deze verkiezingen gaan over hoe we uit de crisis komen en bij wie de rekening van de crisis terecht komt.”

Wat vind je van de bezuinigingsplannen die door de ambtenaren zijn opgesteld in opdracht van het inmiddels gevallen kabinet?

“Verloren tijd. Die duizend pagina’s zijn duizend redenen om op de SP te stemmen! Terwijl de banken gered zijn en nu alweer winsten maken en bonussen uitkeren, komen ambtenaren met plannen om de rekening vooral bij de slachtoffers van de crisis te leggen. Plannen die enthousiast door rechte partijen in hun verkiezingsprogramma’s worden overgetypt. Ik kan daar niks mee. Wij leggen de rekening van de crisis bij de veroorzakers. Dat is niet alleen eerlijker, het is ook een eerste stap om herhaling te voorkomen.”

Maar er moet toch ook bezuinigd worden?

“Zeker. Maar met verstand, niet met de botte bijl. Rechte partijen willen in vijf jaar alle bezuinigingen voor de komende vijftig jaar regelen. Onzin en levensgevaarlijk voor de economie. Bezuinigen doen wij op defensie. Als we stoppen met de oorlog in Afghanistan, en ophouden militaire avonturen in te gaan, kan er veel geld worden bespaard. We zetten het mes in

onnodige bureaucratie. Hef de logge UWV’s op en laat dat werk door gemeenten doen. Een consultant in de buurt, in het gemeentehuis, kan veel beter mensen helpen werk te vinden. De waterschappen doen erg nuttig werk, maar je hebt er geen aparte bestuurslaag voor nodig. Onderbrengen bij provincies of grote gemeenten dus.”

Wil de SP de lasten dan niet verhogen?

“Nee, de meeste mensen zijn juist veilig bij ons. Die hebben het al zwaar genoeg. Maar ja: we willen wel wat meer van degenen die dat ook best kunnen missen. Topinkomens mogen van ons ook een topbelastingtarief krijgen, van 65 procent. Let op: dat gaat over mensen die meer dan 150.000 euro verdienen. Da’s véél geld hoor! En grote vermogens mogen ook wat meer belasting betalen. Het gaat om eerlijk delen. Toen er fors verdiend werd, zijn hun salarissen omhoog gevlogen en hebben ze hun bonussen niet geweigerd. Dan mag je ook wel een keer wat terugvragen. Als je kijkt naar de totale belastingdruk hebben we trouwens in Nederland, ook met de invoering van de 65 procent-belastingsschijf,

“Wij leggen de rekening van de crisis bij de veroorzakers”

een lagere belastingdruk dan de ons omringende landen. Dat kan dus best wat lijden.”

Toch laten mensen zich gemakkelijk bang maken voor lastenverzwaringen.

“Dat is inderdaad de verkiezingsretoriek van rechts. ‘Wij doen niet aan lastenver-

zwinging’, zeggen rechtse partijen. Onzin. Ze jagen het eigen risico in de zorg omhoog. Dat is lastenverzwaring voor zieke mensen. Ze nemen studenten hun studiefinanciering af. Die moeten voortaan lenen. Lastenverzwaring dus. Bezuinigen op het minimumloon en uitkeringen: allemaal harde lastenverzwaringen voor de mensen die het helemaal niet kunnen

missen. Rechts doet dat allemaal wel, maar wil mensen met veel geld en vermogen uit de wind houden. Dat is de wereld op zijn kop. Wij bezuinigen met beleid en verstand. Netto komen wij uit op zo’n tien miljard voor de eerste vijf jaar. Maar we komen niet aan de kwaliteit van de gezondheidszorg en het onderwijs; wij gaan er zelfs in investeren. En we verhogen

EMILE HOUDT JE OP DE HOOGTE

Op de nieuwe website emileroemer.nl vind je columns, interviews, video's en een uitgebreide biografie van Emile Roemer. Op de agenda is te zien waar Emile de komende tijd is, en of hij optredens in de media heeft. Er is campagnenieuws en bezoekers kunnen reageren op stellingen van Emile, zoals: 'De studiefinanciering moet blijven'.

Wie echt goed geïnformeerd wil zijn, meldt zich op www.sp.nl aan voor de e-mailniewsbrief van Emile. Elke week krijg je dan post van Emile. Hij vertelt je wat er gebeurt in de campagne en stuurt je het allerlaatste nieuws.

NOG NIET GENOEG?

Emile Roemer is natuurlijk ook te vinden op de bekende sociale netwerken, zoals Hyves en Facebook. Roemer: "Maar ik ga niet elke keer als ik mijn veters strik een berichtje maken. Wel snap ik dat mensen snel willen weten waar ik mee bezig ben in de campagne. Die worden op hun wenken bediend."

het minimumloon met 5 procent! Het is gewoon een kwestie van kiezen. Laat je niet wijsmaken dat het allemaal niet anders kan."

Gaat het op 9 juni ook nog over de verhoging van de AOW-leeftijd?

"Zeker weten. Bijna alle partijen, van PvdA tot VVD, doen alsof het al besloten is dat de AOW-leeftijd verhoogd wordt. Maar dat is helemaal niet zo. Veel mensen in de achterban van die partijen zijn het op dit punt roerend eens met ons: 65 moet 65 blijven. Dan kan ook als we zorgen dat alle

mensen ónder de 65 jaar aan het werk kunnen. Van de 64-jarigen werkt nu nog maar 13 procent. De AOW-leeftijd verhogen naar 67 laat mensen dus niet langer doorwerken, maar langer in de uitkering zitten. Het is niets meer dan een asociale bezuiniging, mensen hun opgebouwde rechten afpakken. Maar op 9 juni kun je daar 'nee' tegen zeggen door SP te stemmen."

Gaan we goed scoren op 9 juni?

"Ik heb mensen opgeroepen te reageren op de rechtse bezuinigingsvoorstellen. Onze

mailbox loopt over met boze reacties. Mensen snappen niet hoe politici het in hun hoofd halen de rekening van de crisis bij hen neer te leggen. En ze begrijpen dat als je niks doet, het allemaal wél doorgaat. Steeds meer mensen weten de SP weer te vinden. En snappen dat ze op 9 juni niet moeten thuisblijven, maar hun stem zo slim mogelijk gebruiken. Nederland is toe aan een grote schoonmaak. En zonder ons kan dat niet."

Tekst Diederik Olders

Foto's Suzanne van de Kerk

Foto Bas Storfelsen

Vertrouwen in SP-bestuur

In de meeste gemeenten zijn ze eruit: na de raadsverkiezingen van 3 maart zijn de nieuwe coalities en colleges gevormd en gepresenteerd. Nijmegen is niet meer 'Havana aan de Maas', nu een rechtser college is gevormd – dus zonder de SP. In onder andere Wormerland, Arnhem en Dongen kreeg de SP voor het eerst het vertrouwen om mee te besturen.

SP'ers willen, ook lokaal, meebesturen onder voorwaarde dat ze het verschil kunnen maken. "Wij hebben hier wellicht een van de meest linkse colleges van Nederland." Dat zegt Mariska ten Heuw, de kersverse SP-wethouder van Hengelo. De Twentse stad (ruim 80.000 inwoners) wordt de komende vier jaar bestuurd door een vijf-partijencollege van PvdA, D66, GroenLinks, Burgerbelangen en SP. Het CDA en de PvdA kwamen na de raadsverkiezingen als grootste uit de bus, maar de laatstgenoemde partij zette haar zinnen op een progressief stadsbestuur over links met de SP. "We zijn al die jaren in de oppositie een stabiele en constructieve factor geweest", vertelt Ten Heuw: "Dat heeft ertoe geleid dat we als een betrouwbare partner te boek staan."

Een soortgelijk geluid laat René Roovers uit Dongen horen. De SP boekte daar op 3 maart een knappe winst en vormt nu met CDA, VVD en Democratisch Podium het gemeentebestuur. Roovers: "Stabiliteit was een van de handelsmerken van de SP in Dongen. We gaven altijd duidelijk aan hoe wij het verschil wilden maken, dat de tijd rijp was voor een ander gemeentebestuur. Ook belangrijk: steeds namen we als oppositiepartij verantwoordelijkheid voor onze standpunten. In Dongen zeiden vriend en vijand: de SP moet deze keer in het college. Dat vertrouwen hebben we weten te verzilveren." Vertrouwen kreeg ook de Arnhemse SP-voorman Gerrie Elfrink, en wel op een bijzondere manier. "We wonnen de verkiezingen en werden op een haar na de grootste partij. Ik ging met de PvdA de onderhandelingen in, maar we kwamen er niet uit. Toen hebben de VVD, GroenLinks en D66 mij gevraagd om als formateur op te treden. Het is vervolgens gelukt om met die partijen een coalitie te vormen", aldus Elfrink.

Arnhem: zes wethouders voor de prijs van vijf

De nieuwe Arnhemse coalitie zette meteen een streep door het zwaar omstreden en peperdure Rijnhaven-plan, waar- tegen de SP jarenlang fel van leer trok. Ook opmerkelijk in het nieuwe zogenaamde 'Arnhems Lente-akkoord' is de installatie van een extra wethouder. Elfrink: "We gaan het doen met zes

in plaats van vijf wethouders. Om dat financieel mogelijk te maken, brengen alle wethouders een loonoffer van twintig procent. De extra mankracht is bedoeld om meer de stad en de wijken in te gaan, om meer met belanghebbenden en bewoners te praten vóórdát er mega-plannen en -projecten op tafel komen."

In de traditionele SP-bolwerken Heerlen, Doesburg en Boxmeer blijft de partij zoals verwacht wethouders leveren. Ook in Groningen, Pekela en Leiden (met een onderbreking) zit de SP weer in het college. In andere plaatsen zijn we wethouderszetels kwijtgeraakt door het verlies bij de gemeenteraadsverkiezingen. Zoals in Nijmegen, waar een einde

Go, Emile, go!

In totaal ben ik tien keer lijsttrekker geweest. Voor het eerst in meer dan dertig jaar ben ik bij verkiezingen waar ik rechtstreeks bij betrokken ben, niet de lijsttrekker van de SP. Sterker, ik sta niet eens op de lijst. De dag in mei 1994 waarop Remi Poppe en ik werden beëdigd als Kamerlid, kan ik me herinneren als de dag van gisteren.

Vanaf nu zaten we ook in de Tweede Kamer. Remi en ik wisten vanaf die allereerste dag dat we goed in de gaten gehouden zouden worden, door de andere fracties, door de pers, en vooral door onze stemmers. En de opluchting was dan ook groot toen we vier jaar later, bij de eerste verkiezingen na onze intrede, stegen van twee naar vijf zetels. We hadden het vertrouwen dat de mensen in ons hadden gesteld niet beschaamd, we hadden door ons optreden in en buiten de Kamer zelfs meer mensen overtuigd dat een stem op de SP geen verloren stem is. Daarna ging het snel. Van vijf naar negen, en daarna vijftientig Kamerzetels in 2006. Zelfs regeringsdeelname kwam in het vizier. Wij allen hoopten dat het CDA en de PvdA wilden opschuiven zodat er ruimte zou komen voor ons in het kabinet. Maar daarvan was geen sprake. Het CDA, en later ook de PvdA, gaven er de voorkeur aan het oude beleid voort te zetten. Het resultaat hebben we de afgelopen drie jaar kunnen zien...

Emile Roemer is bij deze verkiezingen de lijsttrekker van de SP. Als jonge jongen heeft hij de afdeling Boxmeer opgericht. Hij bouwde de afdeling uit, werd raadslid en daarna wethouder. Sinds 2006 is hij Kamerlid en verdienstelijk woordvoerder Verkeer en Waterstaat, en nu dus de eerste man van de SP. Ik ken Emile al zo lang we allebei actief zijn voor 'de Beste Partij van Nederland'. Velen zien in hem de joviale Brabander (is-ie ook); anderen zien 'm als de onderwijzer, die-ie ooit was (is-ie nog steeds); weer anderen zien de vastberaden aanvoerder van de strijd voor een eerlijke inkomensverdeling en goed onderwijs en goede zorg (is-ie nog het meest). Ik zie in hem de man die leiding geeft aan de Tweede Kamerfractie, anderen inspireert en motiveert, en altijd scherp ons doel in het vizier houdt. Emile, en al die ander SP'ers, zet 'm op! Er is een wereld te winnen voor de gewone mensen van dit land; de mensen die de haver verdienen maar 'm niet krijgen.

kwam aan 'Havana aan de Maas': de coalitie van PvdA, GroenLinks en SP. Fractievoorzitter Hans van Hooft jr.: "Bij de verkiezingen verloren we twee zetels, maar voortzetting van die linkse coalitie was mogelijk geweest. GroenLinks en PvdA zagen echter meer brood in een rechtser koers met D66. De geschiedenis zal uitwijzen of ze daar spijt van krijgen."

In het Noord-Hollandse Wormerland neemt Anna de Groot ("Coalitiegenoot Liberaal Wormerland kwam ons zeer tegemoet") namens de SP voor het eerst plaats op een wethoudersstoel; Rein van Moorselaar doet hetzelfde in het Brabantse Bernheze. In Enkhuizen en Wijk bij Duurstede zit de SP nog aan de onderhandelingstafel.

Een volbloed links college met PvdA, GroenLinks en SP is geformeerd in het Amsterdamse stadsdeel Noord. Met Willem Paquay, voorheen wethouder in Oost-Watergraafsmeer, heeft de SP daar een ervaren bestuurder. In het Rotterdamse deelgemeente Charlois gaat de SP'er Theo Coşkun (voorheen Cornelissen) de college-honneurs waarnemen. Al sinds januari ten slotte is SP'er Rikus Brader wethouder in het Groningse Oldambt, waar eind vorig jaar herindelingsverkiezingen plaatsvonden.

Landelijk SP-secretaris Hans van Heijningen is positief over het feit dat de SP de komende jaren opnieuw deel uitmaakt van het bestuur in een aantal grote en kleine gemeenten. "Natuurlijk was het nog beter geweest als we een verkiezingsresultaat hadden behaald dat het ons mogelijk had gemaakt om in meer plaatsen mee te besturen, maar dat is helaas niet gelukt. In steden als Nijmegen en Eindhoven hebben we de afgelopen jaren goed bestuurd, maar dat hebben we op 3 maart niet om weten te zetten in meer stemmen op de SP. Dan zit er niets anders op dan de komende jaren in en buiten de raad te laten zien dat onze partij de belangen van de burgers goed behartigt. Dat doe je door samen met de mensen te knokken voor veilige en plezierige buurten.

Het vertrouwen winnen van de mensen is niet eenvoudig en kost tijd. In steden waar de SP geworteld is, hebben partijgenoten daar soms tientallen jaren hard aan gewerkt. En dan nog kun je niet op je lauweren rusten, want vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Het wortelen van onze partij in de samenleving is voor ons allen een permanente uitdaging. Uiteindelijk moet je als SP-afdeling net zo populair zien te worden als de plaatselijke voetbalclub: dus scoren en je verdiening op orde hebben."

Tekst Rob Janssen

Illustratie Len Munnik

Jan Marijnissen

Anti-antibiotica

Terwijl het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de noodklok luidt over het gebruik van antibiotica in de pluimveesector, geven de betrokken ministeries niet thuis. "Minister Verburg pakt de pluimveesector met fluwelen handschoenen aan en minister Klink slaapt verder", typeert SP-Kamerlid Hugo Polderman de houding van het demissionaire kabinet. Dit terwijl het RIVM een niet mis te verstane waarschuwing afgeeft: doordat kippenfarms sproeien met antibiotica, worden Nederlanders meer blootgesteld aan de 'superbacterie' ESBL – terwijl normale antibiotica als peniciline niet meer werken.

Foto sxc.hu

Tjeenk Willink, SP-lid?

Marktwerving en privatisering moeten plaatsmaken voor schaalverkleining en de menselijke maat, vindt Tjeenk Willink (PvdA), vice-voorzitter van de Raad van State. "Is hij soms lid geworden van de SP?", informeren verbaasde partijgenoten bij Ronald van Raak. "Ik kan onze linkse vrienden geruststellen, Tjeenk Willink is nog steeds lid van de PvdA. Maar ik begrijp hun verwarring..." Goed nieuws voor de 'onderkoning van Nederland': als hij lid wil worden van de SP mag dat. Sinds vorige maand mogen ook leden van partijen die geen regeringsdeelname op hun naam

Let op uw beurs

ROOD in de aanval

Studieieven Alexander P., Job C. en Mark R. moeten niet raar opkijken als ze binnenkort ontmaskerd worden. De bezuinigingen op onderwijs en studiefinanciering zijn namelijk een doorn in het oog van ruim vijftig ROOD-jongeren, die in het weekend van 10 en 11 april hebben gebrainstormd over de verkiezingscampagne. ROOD-voorzitter Leon Botter: "Ze hebben zelf jarenlang kunnen profiteren van studeren op kosten van de staat, maar willen de studiefinanciering nu voor ons afschaffen. De jongeren zijn woest en hebben met de leus 'Poten van af van de stufi, stem SP!' de oorlog verklaard aan de hypocrisie van PvdA, D66 en VVD."

Foto Suzanne van de Kerk

hebben staan, benoemd worden in de Raad van State. Al blijft dat een theoretische optie. De SP is nog steeds tegen politieke benoemingen.

Betere bescherming tegen uithuwelijking

Een Kamermeerderheid heeft een voorstel van SP-Tweede Kamerlid Sadet Karabulut gesteund waarmee met name minderjarige vrouwen beter beschermd worden tegen

uithuwelijking. "Het gebeurt nu nog veel te vaak dat meisjes ineens zijn uitgehuwelijkt en naar het buitenland verdwijnen", licht ze toe. Alhoewel strafbaar, blijkt het uithuwelijken van minderjarigen nog lang niet uitgeroeid. Met de nieuwe wet kunnen de meisjes sneller onder toezicht geplaatst worden van jeugdzorg. Maar er moet ook harder opgetreden worden tegen de daders, vindt Karabulut: "Dit is een eerste stap."

Brussel United

De Europese Commissie wil met het 'Actieprogramma Sport' meer Europeanen aan het bewegen krijgen. Een goed streven, vindt SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten, maar geen taak voor Europa. "Het stimuleren van sport is een taak van lidstaten", aldus Leijten. "Ik ben bang dat het vooral een overbodig subsidiepotje wordt." Ze heeft minister Klink (van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) gevraagd er een stokje voor te steken. Leijten vreest dat de Brusselse bemoeizucht na het in werking treden van het verdrag van Lissabon (Europese Grondwet) alleen maar toegenomen is. "Nog geen half jaar na het ingaan van het verdrag, wil de Europese commissie al sportbeleid gaan maken."

Foto Daniel Cohen

Van Velzen blij met Van Velzen-experiment

Door de toegenomen regelzucht komen veel personeelsleden in de reclassering niet meer aan hun basistaken toe. In 2007 heeft de Kamer ingestemd met een voorstel van SP-Tweede Kamerlid Krista van Velzen om de situatie te verbeteren. Bij wijze van proef is in Eindhoven vorig jaar het 'Van Velzen-experiment' gestart, waarbij reclasseringswerkers meer ruimte krijgen om recidive te voorkomen. "Dat kan een kwestie zijn van net iets langer toezicht of een specifieke oplossing voor een man met psychische problemen", aldus Van Velzen.

Halverwege het experiment is de naamgeefster optimistisch over de voorlopige resultaten: "Dit zou in het hele land moeten worden ingevoerd, daar wordt de samenleving veiliger van."

Zakcentje in zorginstelling

Kan iemand in een zorginstelling fatsoenlijk leven van 288 euro en 37 cent? Ook als daar zorgverzekering en eigen bijdragen van betaald moeten worden? De SP vindt dit minimumbedrag, en iets minder dan 450 euro voor een echtpaar, veel te laag voor zak- en kleedgeld. "Deze grenzen dateren van begin deze eeuw en zijn zwaar achterhaald", aldus SP-Kamerlid Renske Leijten. Ze wijst op de stijgende kosten en niet alleen in de zorg. "Oók mensen in zorginstellingen willen financiële ruimte voor nieuwe kleren of een lidmaatschap van een vereniging. Het leven stopt niet wanneer je zorg nodig hebt." Ze wil dat minister Klink nog voor de zomer de grens verhoogt, in goed overleg met organisaties voor patiënten en ouderen.

Mooi uitzicht: HET KAN

'HET KAN' weinig mensen ontgaan zijn: de SP voert campagne. Her en der heeft de partij megaposters geplakt op de borden die er nog staan van de gemeenteraadsverkiezingen. Niet iedereen kan het initiatief waarderen. VVD'er Maarten Koster uit De Bilt stelde gemeenteraadvragen en 'twitterde' verontwaardigd: 'Is dit uitzicht gewenst op Koninginnedag?' Ook in Etten-Leur kwamen klachten. SP-voorzitter

Druk, drukker, Jos!

De man van 30 miljoen

De SP heeft een heuse drukkerij: in de kelder van het partijkantoor in Rotterdam staat een vierkleuren-drukkers. Die wordt al jaren met veel zorg bediend door Jos Baghuis. De Tribune wordt er niet meer gedrukt, de oplage is de kelder ontgroeid. Baghuis: "Daar zou ik een maand over doen. Ik druk de Spanning, het briefpapier, folders, jaarkranten, posters." Begin april stond de teller van de huidige drukpers op 30 miljoen – terwijl die pas sinds 1999 in gebruik is. Een record, maar drukker en hondenvriend Baghuis is een bescheiden man. Hij ontvluchtte zelfs een partijcongres om niet en public een Gouden Tomaat opgespeld te krijgen. Maar dit kleine eerbetoon kan onze Jos niet voorkomen: hij ziet het pas als het van een vreemde drukpers komt rollen...

Foto Diederik Olders

Piet Kas blijft er koel onder: "Kennelijk zijn andere partijen niet op het idee gekomen. We doen niets illegaals." Immers, de gemeente heeft geen regels vastgelegd over de verkiezingsposters en het plakken van de 'normale' verkiezingsposters begint pas zes weken voor de landelijke stembusgang. Desondanks zijn de SP-posters inmiddels per hogedrukspuit verwijderd. Kas: "Dan plakken we toch gewoon nieuwe?"

Red de postbode

De liberalisering van postbezorging moet gestopt worden. Dat is in het kort de boodschap die ruim vijfhonderd postbodes uit achttien landen op 14 april persoonlijk afleverden bij het

Europees Parlement in Brussel. "Stop de liberalisering in jullie landen zolang het nog kan", spraken SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen en Euro-parlementariër Dennis de Jong de demonstranten toe. Landelijk pleit de SP ervoor dat de overheid een meerderheidsaandeel in TNT Post neemt. Gesthuizen: "Of staat het kabinet toe dat na de energiebedrijven vorig jaar ook deze nutsvoorziening een speelbal wordt van de markt?" **Meer informatie:** www.reddepostbode.nl.

Foto flickr.com / Lukas Vermeer

Vage taal

SP en PvdA spreken klare taal in hun verkiezingsprogramma's en krijgen daarvoor op website Vaagtaal een ruime 8. Het CDA-programma is het vaagst en krijgt een 5,1 – onder andere vanwege een pleidooi voor 'een innovatieraad die tot taak krijgt om de strategische kennis- en innovatieagenda te coördineren en te implementeren'. Gecharmeerd is Vaagtaal van passages in het SP-programma als: 'Politici hebben gefaald', 'Zij die zichzelf belachelijke salarissen, bonussen en winsten toekenden' en 'De crisis van het casinokapitalisme'. De Tribune-redactie acht het nu voor zichzelf een uitdaging om dit leermoment op duurzame wijze te implementeren.

Foto Jacco de Boer

Over Bush en Obama, de VS en Nederland, en de war on terror

“Wij kunnen leren van de Amerikaanse ervaring met migratie”

Obama heeft zijn voorstel voor een ziektekostenverzekering voor alle Amerikanen door het Huis van Afgevaardigden weten te loodsen. Dat is een succes te noemen. Gaan de Verenigde Staten een andere kant op? Staan we aan de vooravond van een progressieve doorbraak? Wat is de staat van het land na één jaar Obama? Ik vraag het aan prof. dr. Ruth Oldenziel, Amerikaniste.

Het was een dinsdagochtend, 11 september 2001, en toen gebeurde het: 2.700 doden. Wat is uiteindelijk de impact geweest van die aanslagen?

“Op het moment dat het gebeurt heeft het natuurlijk een enorme impact, maar als historica wist ik toen al dat het uiteindelijk, hoe erg de gebeurtenis ook was, minder impact zou hebben dan velen toen dachten. Ik was in die periode dagenlang in radio- en tv-studio's. En ik moet je eerlijk zeggen: Ik vond het allemaal nogal gênant. Want, als je er objectief naar kijkt: het ging om relatief weinig doden, als je het vergelijkt met rampen elders. Het was vooral een *media event*. Soms dacht ik: ik zit naar de film *Towering Inferno* te kijken. Ik zal nooit vergeten hoe verschillend de reacties binnen de VS zelf waren. In Washington en New York, de plaatsen waar de aanslagen hadden plaatsgevonden, was men ontzet. Alsof men een oorlog had meegemaakt. Maar ik was drie weken na de aanslagen in Californië, en daar ging het leven gewoon z'n gangetje.”

Je bedoelt te zeggen: 9/11 is geen nationaal trauma geworden?

“Nou, politiek natuurlijk wel. Er zijn krachten geweest die die aanslagen uit en te na hebben uitgebuit. Het is de opmaat geworden naar een nieuw vijandbeeld, iets wat we eerder hebben gezien in de Amerikaanse geschiedenis. Ik zeg altijd: als toen Gore president was geweest, hadden we een andere politieke reactie meegemaakt. Hadden we dan oorlog gevoerd tegen Irak?”

In die tijd is zelfs vaak gesuggereerd dat er sprake zou zijn van een complot. De aanslagen zouden te zeer passen in de agenda van Bush en neoconservatieven.

“Die kunnen we allemaal naar het rijk der fabelen verwijzen.”

Hoe staat het nu met de ‘war on terror’ die toen begonnen is? Hoe leeft die oorlog onder de Amerikanen?

“Er worden twee oorlogen gevoerd in Verweggistan. En men snapt niet waarom Amerika in Afghanistan is. Velen hadden gehoopt dat Obama het helemaal anders zou gaan doen, maar er is veel meer continuïteit gebleken dan de burgers van dat land lief is. Het Amerikaanse leger brengt nu onder Obama meer mensen om – met onbemande vliegtuigjes – dan Bush in zijn hele ambtstermijn.”

Maar houdt het de mensen bezig?

“De mensen maken zich veel meer zorgen over de economie, de werkloosheid en de vraag of ze hun huis en hun rekeningen wel kunnen betalen.”

Maar toch nog even: de VS hebben nu duizend bases over de hele wereld. Het leger bestaat uit twee miljoen mensen: militairen en burgers. Dat is gigantisch. Hoe staat het met het militair-industriële complex waar Eisenhower bij zijn afscheid als president al voor waarschuwde?

“Dat complex is sinds Eisenhower alleen

maar verder gegroeid. Hij noemde het trouwens *military-industrial-university complex*. Het grote taboe – zeker sinds de jaren tachtig – is, dat het maatschappelijke leven gemilitariseerd is. Het hele denken en culturele leven is ervan doortrokken. Kritiek op het leger is voor Republikeinen én Democraten *not done*. Dat is in zekere zin ook de tragiek van Obama. Hij vond en vindt de oorlog in Irak fout, maar de oorlog in Afghanistan vindt hij een goede oorlog.”

Toch heeft hij lang gearzeld over hoe verder te gaan met Afghanistan.

“Zeker, maar uiteindelijk heeft hij ervoor gekozen de oorlog verhevigd voort te zetten. Iets anders is de vraag: hoe groot is eigenlijk de speelruimte van een president? De mensen die hem voorlichten zijn natuurlijk de mensen die in dat complex zitten, waar we het net over hadden.”

Wat gaan wij – de VS en de NAVO – achterlaten in Afghanistan, wanneer we vertrekken?

“Vergis je niet. De VS hebben wel hun vertrek aangekondigd, maar neem van mij aan, ze gaan daar nooit meer weg. Ze zullen zich terugtrekken uit de straten van Kabul, maar niet uit de legerkampen. Er zijn 192 soevereine landen, in 154 landen zijn de VS militair aanwezig. Het complex is dus levend, en groeit en groeit. Zoals ik al zei, er zijn maar weinig verschillen tussen Bush en Obama.”

We spreken elkaar in de University Club, op de campus van de Technische Universiteit vlakbij het centrum van Eindhoven. De campus is bekend terrein voor me. Ik was hier eerder om met docenten en studenten te praten, debatten te jureren en om zelf te debatteren. Een jongen spreekt me aan. Hij studeert zelf in Nijmegen en woont in Helmond. Vandaag kuiert-ie wat rond om eens te kijken hoe het er hier allemaal uitziet.

Dr. Ruth Oldenziel. In de jaren zeventig was ze fel tegenstander van wat de Amerikanen in Zuidoost-Azië uitspookten. Maar om haar Engels te verbeteren besloot ze om toch naar de VS te gaan. Ze zou er vele jaren blijven, want het land kreeg haar in zijn greep. Ze studeerde en doceerde er van 1981 tot 1992. Momenteel is ze hoogleraar Amerikaans-Europese techniekgeschiedenis aan de TU Eindhoven. Ze schrijft boeken en artikelen op het terrein van de Amerikanistiek, genderstudies en techniekgeschiedenis. Haar bekendheid onder het grote publiek dankt ze echter vooral aan haar oordeelkundige commentaren op radio en tv naar aanleiding van belangrijke gebeurtenissen in de VS.

JAN MARIJNISSEN IN GESPREK MET RUTH OLDENZIEL

Is er überhaupt sprake van enige verandering in het buitenlands beleid van de VS sinds het aantreden van Obama?

“Nogmaals, de speelruimte is erg klein. De grote lijnen staan vast, daar kan ook Obama weinig aan veranderen, zo hij dat al wil.”

Nou, hij beloofde de Amerikaanse arrogantie af te leggen en meer samenwerking te zoeken.

“Klopt. Hij hecht meer waarde aan de internationale rechtsorde dan zijn voorganger. Zo is de contributie aan de VN betaald. Maar kijk je naar Guantánamo Bay, maar ook naar Bagram, Diego Garcia en sommige vliegdekschepen, het zijn allemaal plekken waar de VS het internationaal recht heeft opgeheven, zogenaamde extraterritoriale gebieden zodat mensen daar zonder vorm van proces vastgehouden kunnen worden of erger. Sprekende over het Amerikaanse buitenlands beleid: Obama is wel onmiskenbaar iemand die met respect de ander tegemoet treedt. Je kunt dat cosmetisch noemen, maar ik denk dat dit in de diplomatie een voorwaarde voor succes is.”

Laten we eens kijken naar het Midden-Oosten. Heeft Obama daar al iets tot stand kunnen brengen?

“Nee, het is teleurstellend wat daar gedaan en bereikt is. Obama heeft wel nadrukkelijk Netanyahu op het matje geroepen. Er zijn dus wel stappen gezet, maar veel levert het niet op. Er zal moeten worden doorgepakkt. Maar ja, dan zou je bijvoorbeeld de exportgaranties moeten stopzetten. En dat gaat wel erg ver. Eén ding is wel veranderd en dat is dat bij de politieke elite en het leger het besef is doorgedrongen dat het lot van de Palestijnen effect heeft op de veiligheid in de hele wereld, ook in de VS. Als Obama aan die nieuwe lijn vasthoudt kan dat alsnog een nieuwe koers opleveren.”

Denk je dat Obama blij was met de Nobelprijs voor de Vrede?

“Tsja, in de tekst stond dat hij hem kreeg voor de belofte. Maar ik denk dat hij de prijs meer als een last heeft gevoeld en nog voelt.”

“Het Amerikaanse leger brengt nu onder Obama meer mensen om – met onbemande vliegtuigjes – dan Bush in zijn hele ambtstermijn”

We kennen de Amerikaanse karakteristieken ‘van krantenjongen tot miljonair’, ‘de Amerikaanse droom’, ‘you can do it’. De vraag is: kloppen ze? Kun je spreken van een Amerikaanse volksaard?

“Laat ik beginnen met te zeggen dat de Nederlandse en de Amerikaanse maatschappij erg op elkaar lijken. Maar, dat gezegd zijnde, er zijn wel verschillen. Een voorbeeld is de andere manier waarop Amerikanen aankijken tegen bankroet gaan. Geen probleem. Het gaat erom dat je daarna weer opstaat. In Nederland is het feit dat je gevallen bent de grootste zonde. En dat blijft je dan ook eeuwig achtervolgen. Een ander voorbeeld is de andere omgang met nieuwkomers. Die zijn – de Verenigde Staten zijn natuurlijk een land van immigranten – nooit het probleem, maar altijd de belofte. In Amerika hoor je heel vaak: ‘How are you doing?’ en ‘Where are you from?’ Wij vinden dat al snel oppervlakkig, maar het verwelkomen is in de VS erg belangrijk. Kom je

hier als vreemde op een feestje, dan word je nogal eens aan je lot overgelaten. In Amerika niet. Amerikanen zijn zich meer bewust dan wij van de kwetsbaarheid van het bestaan, zeker voor nieuwkomers. Dat verklaart, denk ik, die hartelijkheid en openheid, die ook zo typerend is.”

Kunnen wij wat van de Amerikanen leren als het om immigratie gaat?

“Oh ja, zeker. Wij zijn nu waar de Amerikanen lang geleden waren op dit vlak. De grote toestroom van immigranten uit Europa was in de VS aan het eind van de negentiende eeuw. In 1924, na de Eerste Wereldoorlog, kwam er een omslag met een nieuwe restrictieve immigratiewet: men werd xenofob en besloot de grenzen te sluiten. In 1964 is dat weer veranderd en waren vreemden weer welkom. Deze keer vooral uit niet-westerse landen. Voor de VS is het ook een heel lang leerproces geweest, dat zo’n honderd jaar heeft geduurd.

JAN MARIJNISSEN IN GESPREK MET RUTH OLDENZIEL

“Velen hadden gehoopt dat Obama het helemaal anders zou gaan doen, maar er is veel meer continuïteit gebleken dan de burgers lief is”

En dat kunnen wij van hen leren: ga er ontspannen mee om, want de algemene omarming van een diversiteit aan culturen duurt lang. En het land, de cultuur die migranten ontvangt, moet duidelijk maken wat die specifieke cultuur behelst. De Amerikanen hebben daar speciaal instituties en rituelen voor in het leven geroepen. Neem de inburgering, waar je ook examens voor moet doen. Het salueren voor de vlag. Wij denken dat die zaken de trots en de eenheid van de Amerikanen laten zien. Dat is in zekere zin ook zo, maar dat kan niet verhullen dat er onderling gigantische verschillen zijn, regionaal, maar ook van etniciteit en van klasse. Juist vanwege die grote verschillen hebben de VS zo'n behoefte aan rituelen die verbinden. Feitelijk bestaat dé Amerikaan helemaal niet.”

Waarom heeft het toch honderd jaar moeten duren vooraleer de tijd rijp was voor een algemene verzekering tegen ziektekosten?

“Tot 1950 liepen de VS en Europa gelijk op als het gaat om welvaart en de verzorgingsstaat. Vanaf de jaren zestig is er een heel sterke tegenbeweging op gang gekomen. En dat heeft begin jaren tachtig geculmineerd in de vrijemarkt-ideologie van Reagan en Thatcher. Toen is het experimenteren met allerlei systemen begonnen. En daarom zie je overal verschillende regelingen voor, het is net een lappendeken. De VS kun je beter vergelijken met hoe Europa nu is: zesentwintig landen met allemaal hun eigen ziektekostenverzekering en Brussel die probeert om dat allemaal enigszins te harmoniseren. Nu zijn in de VS sommigen hartstikke goed verzekerd en anderen helemaal niet. Maar denk niet dat Amerikanen dus niet geïnteresseerd zijn in collectieve verzekeringen, want het leger heeft bijvoorbeeld een eigen gezondheidszorg met door de staat betaalde ziekenhuizen en dokters, zoals in de beste socialistische landen. Bedrijven hebben hun eigen collectieve regelin-

gen; en de federale overheid zorgt voor chronisch zieken en ouderen. Er bestaat dus een lappendeken aan zorgarrangementen, die echter niet dekkend is voor de hele bevolking.”

Maar dat 46 miljoen van de 308 miljoen Amerikanen niet verzekerd zijn tegen ziektekosten, dat vinden wij toch onbestaanbaar?

“Ja, en de meeste Amerikanen vinden dat nu gelukkig ook.”

De VS geven jaarlijks 2.500 miljard dollar uit aan gezondheidszorg. Dat is 15 procent van de nationaal geproduceerde welvaart, het bbp. Wij geven slechts tien cent van elke euro uit aan de zorg. Hoe verklaar je dat grote verschil?

“Dat komt vooral omdat de Amerikaanse zorg *hightech* geworden is. In sommige segmenten zijn ze superieur. Ze hebben dus prima zorg voor degenen die toegang tot de gezondheidszorg hebben. Wij in Nederland zijn meer over de hele linie gemiddeld goed, maar technisch niet vooraanstaand.”

Speelt de zorg in de Amerikaanse politiek net zo'n grote rol als in ons land?

“Deze discussie is in de VS helemaal naar de achtergrond gedrongen door een veel urgenter probleem. Veel mensen verliezen hun verzekering door het feit dat ze hun baan kwijt raken. Vaak is dat het begin van een hoop ellende. Want je bent ontslagen en hebt dus minder inkomen. Maar omdat je niet meer verzekerd bent, draai je bij ziekte zelf op voor de kosten. Er zijn sowieso veel mensen die door ziekte financieel in de problemen komen, en daardoor bijvoorbeeld hun huis verliezen. Bij bijna veertig procent van de mensen die hun huis uit moeten is dat het geval. Dit was voor Obama een van de belangrijkste argumenten vóór die algemene verzekering. Obama ziet de hervorming bovendien als een instrument om uit de financiële crisis te komen. De meeste Amerikanen zijn gevoelig voor het argument dat ziek zijn niet onder je 'eigen verantwoordelijkheid' valt.”

Is die agitatie van de Republikeinen tegen belastingen niet een beetje doorzichtig? Ze

JAN MARIJNISSEN IN GESPREK MET RUTH OLDENZIEL

steunen immers de enorme militaire uitgaven. Ze moeten toch toegeven dat dit alleen maar betaald kan worden door het innen van belastinggeld?

“De Republikeinse Partij is tegen overheidsbemoeienis, maar het leger is de grootste werkgever. Ze hebben de beste gezondheidszorg, met eigen ziekenhuizen. Ze hebben van alles het beste en voor iedereen. Het is eigenlijk een socialistische enclave binnen een neoliberale omgeving. Voor veel jongeren is het leger dan ook een prima alternatief voor de uitzichtloosheid van het bestaan. Ze krijgen goed onderwijs, goede gezondheidszorg, en zekerheid. Daarom zie je ook zoveel *afro americans* en *hispanics* in het leger.”

We noemen de VS een democratie. Maar welke kanttekening valt daarbij te plaatsen?

“Amerika is lokaal de meest open en meest democratische samenleving die je je maar kunt voorstellen. Bijna iedereen zet zich ook in voor lokale zaken. Maar naarmate je hoger komt in de politieke hiërarchie wordt het problematischer. Neem de Senaat, daar heeft elke staat – groot en klein, dun- en dichtbevolkt – dezelfde invloed, twee stemmen namelijk. En vergis je niet, de macht van een senator is groot. Kijken we naar de buitenlandse politiek, dan zien we dat de VS zich vaak verbinden aan landen met foute en zeer ondemocratische regimes.”

Maar wat denk je van zaken als de grote invloed van lobbygroepen en de sponsoring van partijen door bedrijven?

“Je kunt rustig zeggen: de macht van het geld is te groot, dat is een probleem.”

Wordt dat door de Amerikanen ook als een probleem gezien of zegt men: nou ja, *fact of life*?

“Hun wedervraag is dan: ‘Wat is het alternatief? Bij jullie geeft de overheid geld aan de politieke partijen. Wij willen dat niet.’ En voor wat betreft de invloed van de lobbyisten: Obama wilde geen mensen in zijn regering die in de twee jaar voor hun benoeming actief waren als lobbyist. Maar of dat echt helpt? Het zit eigenlijk zo: zitten de Democraten in het Witte Huis, dan zijn

de Republikeinen te vinden in de lobbygroepen, en andersom.”

Wat vind je eigenlijk van de opstelling van de Republikeinen nu?

“Ik had wel wat verwacht, maar niet dat ze zo hard en frontaal in de aanval zouden gaan. Het is rabiaat. Bush heeft de geest uit de fles gelaten en de vraag is: wie zorgt ervoor dat die weer in de fles komt.”

Wie is eigenlijk het gezicht van de Republikeinen?

“Daar wordt nu om gestreden. Wordt het Sarah Palin, die nu furore maakt op de *Tea Parties*, of de zakenman Mitt Romney, meer de kandidaat van de partij? Vast staat in ieder geval dat de Republikeinen bij de verkiezingen in november gaan winnen. En de vraag is: wat gaan ze uit die overwinning afleiden? Wordt het dan nog rabiater,

nog meer verschroeiende aarde, nog feller tegen Obama om hem zo het regeren onmogelijk te maken, of worden er andere lessen getrokken?”

In hoeverre is wat je ziet bij die Tea Parties representatief voor heel rechts en de Republikeinen?

“Onder Bush was de Republikeinse Partij een samenwerking tussen *small town America*, de ‘kleine luiden’ met allerlei racistische en xenofobe onderbuikgevoelens, de grote bedrijven, en fanatieke *christians*. De mensen van de Tea Party zijn voornamelijk van de eerste categorie en zij bepalen het debat bij de Republikeinen. Binnen de Democratische Partij ligt het anders: die is heel breed georiënteerd en minder ideologisch. Je komt er allerlei soorten mensen tegen, van heel progressief tot heel conservatief.”

“Het economisch team van Obama bestaat helemaal uit mensen afkomstig van Wall Street”

Wat hebben de kredietcrisis en de economische crisis gedaan met de gedachten van de Amerikanen over de relatie overheid-markt?

“Ik zei al eerder dat de *war on terror* al lang niet meer het gesprek van de dag is, dat is nu de crisis en de gevolgen daarvan. Heb ik een baan? Word ik uit mijn huis gezet? De woede en het stille leed zijn in Amerika enorm groot. Hier schuilt ook de tragiek van zoveel jaar neoliberalisme, omdat veel mensen zichzelf blameren voor de ellende waarin ze zitten. Obama heeft van alles gedaan voor de auto-industrie en er zijn hypotheeken gered, maar heel veel Amerikanen zien dat niet. Obama en de Democraten zijn zo bezig geweest met besturen dat ze het beleid, waar ze mee bezig zijn, veel te weinig hebben uitgelegd. Daarom zitten ze nu in de problemen. Als ze slim zijn dan gaan ze allemaal weer het land in en zeggen ze: de banken, dát zijn de *bad guys*. Maar wat zie je? Het economisch team van Obama bestaat helemaal uit mensen afkomstig van Wall Street. Het is daarom zeer de vraag of hij ook echt iets gaat doen aan het toezicht op de banken.”

Hoe staat het met de populariteit van Obama? Zijn de mensen nog steeds betoverd door hem?

“Nee, niet meer, dat is absoluut voorbij. Zeer velen die alles voor hem hebben gedaan tijdens de campagne voor zijn verkiezing zijn nu ziek van teleurstelling. Hij had een prachtige organisatie die een grote belofte in zich droeg, die de nieuwe media combineerde met het oude politieke handwerk, maar op 5 november 2008 zijn de deuren dicht gegaan. Hij heeft een gigantische *database*, maar daar heeft hij nadien niets meer mee gedaan, in tegenstelling tot zijn belofte. Obama betreft de mensen er niet bij, hij inspireert niet, hij mobiliseert niet langer, zeer tot teleurstelling van zijn eigen activisten van weleer.”

Waarom heeft de Democratische Partij die belofte dan niet ingelost?

“Je kunt de Amerikaanse partijen niet vergelijken met de Nederlandse. Bovendien, de kracht van Obama was nu juist dat hij een eigen organisatie en

infrastructuur had náást de partij met activisten van ook buiten de partij. Veel mensen van het toenmalige kader hebben een baantje van hem gekregen en de rest is naar huis gegaan, en er is geen nieuwe organisatie opgebouwd.”

Laten we eens een korte check-up van het land doen, aan de hand van de vier vrijheden zoals die zestig jaar geleden door Roosevelt zijn geformuleerd. Hoe staat het met vrijheid van meningsuiting?

“Lokaal bestaat die zeker, in de steden, op de universiteiten, absoluut. Maar op nationaal niveau is dat aanzienlijk minder het geval. Je hebt in de VS eigenlijk ook geen nationale conversatie. Amerika is wel een land, maar nog veel meer een lappendeken van allerlei sociale, politieke, culturele kringetjes. De meeste mensen kijken naar de lokale tv en lezen de lokale krant, áls ze al een krant lezen. Wij denken dat de New York Times overall gelezen wordt in de VS, maar dat is niet zo. Het is echt gewoon de lokale krant van New York. In San Francisco kun je hem niet krijgen. Het gevolg is dat de critici van het beleid bijna geen podium krijgen, er is bijna geen nationale ruimte. En daarom is er ook bijna geen nationaal debat. De media zijn een soort echoput van Washington geworden waar je steeds maar weer dezelfde geluiden hoort.”

De vrijheid van godsdienst. Hoe komt het toch dat er zoveel religieuze sekten zijn in de VS?

“Amerika is een multireligieuze samenleving waarbinnen respect bestaat voor de andersgelovigen. Natuurlijk zijn alle wereldgodsdiensten vertegenwoordigd, en daarbinnen het hele scala van orthodox tot liberaal. Voor veel mensen heeft de kerk ook een sociale functie, is het een plek waar je geborgenheid vindt, juist vanwege een zwak sociaal vangnet. Opmerkelijk is verder dat sinds de jaren vijftig, ten tijde van de Koude Oorlog, de religie steeds meer is binnengedrongen in het politieke leven. Bush is daar een heel duidelijk voorbeeld van.”

Roosevelt bepleitte ook dat mensen ‘vrij van gebrek’ zouden zijn.

“Er zijn heel veel mensen die gebrek lijdten. Kijk, de revolutie die Roosevelt begon, is natuurlijk nooit afgemaakt. In de jaren zestig is er een tegenbeweging gekomen die onder het neoliberalisme zijn hoogtepunt beleefde. Aan Obama nu de opdracht om weer een kentering tot stand te brengen. Het verhaal van krantenjongen naar krantenmagnaat is een fictie. Er zijn in ieder geval geen cijfers die deze mythe kunnen onderbouwen.”

Tot slot, Roosevelt wenste mensen ‘vrij van vrees’. Laten we eens naar de criminaliteitscijfers kijken.

“Ja, die gaan naar beneden. Men is anders gaan aankijken tegen wat drugs met mensen doet, al of niet door de *war on drugs*. Crack is zo goed als verdwenen. Het gaat eigenlijk heel goed met de criminaliteit, maar de Amerikanen zijn wel nog steeds heel angstig. Met name de middenklasse. Ze zijn angstig voor het leven. Dat heeft alles te maken met het ontbreken van een sociaal vangnet. Het gevoel dat je altijd kwetsbaar bent, dat je het niet redt, dat houdt mensen dagelijks bezig. Het is heel paradoxaal. Je zou verwachten dat het resultaat daarvan is dat mensen alleen met zichzelf bezig zijn, maar het tegendeel is het geval. Heel veel mensen doen vrijwilligerswerk. En dat doen ze omdat hun inlevingsvermogen hen dat ingeeft. Immers, jij kunt de volgende zijn die de steun van anderen nodig heeft.”

Wat is de toekomst van de Verenigde Staten?

“Het einde van de wereldmacht Amerika is al een aantal keren aangekondigd in de laatste dertig jaar. Voorlopig blijft Amerika nog wel het centrum van de macht, al was het maar vanwege het grote militaire overwicht en vanwege de wederzijdse economische afhankelijkheid van Amerika en China door de schuldenlast. De grote vraag is op welke manier Amerika de macht gaat delen; want delen zal het land wel moeten. Hopelijk – maar dat is meer een hoop, denk aan het Britse rijk – doet de Amerikaanse elite dat op een waardige manier.”

Tekst Jan Marijnissen
Foto's Suzanne van de Kerk

Bezuiningen onder de loep

“Pure bangmakerij”

Ze staan op nummer vijf en zes op de SP-kandidatenlijst: de huidige Tweede Kamerleden Ronald van Raak en Ewout Irrgang. De veelbesproken bezuinigingsvoorstellen van 30 miljard zijn volgens de woordvoerders Binnenlandse Zaken en Financiën visieloos, destructief en bovendien onnodig. “Angst zaaien moet je bestrijden met hoop bieden.”

Wat is eigenlijk de status van de bezuinigingsvoorstellen?

Van Raak: “Niks-nul-nada. Het aankondigen van bezuinigingen is ook nog nooit zo gegaan. Ambtenaren zijn plannen gaan maken omdat de regering zelf al die tijd niets gedaan kreeg. Het maken van plannen liet Balkenende IV aan anderen over. Aan die ambtenaren is meegegeven dat het eindbedrag voor bezuinigingen 30 miljard euro moest zijn.”

Irrgang: “Dat zie je terug in het feit dat er bij die bezuinigingsvoorstellen totaal geen sprake is van een gezonde visie op de samenleving. Het is snoeihard snijden in de overheidsuitgaven, meer niet. De politieke opdracht was daarbij overduidelijk: kijk naar crisisoplossingen over rechts. Naar links kijken was de ambtenaren blijkbaar verboden. We hebben de afgelopen tijd enorme stapels rapporten gekregen over hoe je de overheidsuitgaven kunt beperken. Maar hoe je overheidsinkomsten kunt verhógen, daar hoorden we niemand over. Behalve dan over de aanpassing van de hypotheekrenteaftrek.”

Maar dat is toch ook een visie?

Van Raak: “Eigenlijk heb je daar gelijk in. Die zou dan moeten luiden: meer markt, minder overheid. Het is dezelfde formule die feitelijk tot de crisis geleid heeft. Want laten we niet vergeten dat de crisis waarin we nu verkeren niet zomaar uit de lucht is komen vallen. Die is door mensen veroorzaakt: door bankiers die het spaargeld van de mensen vergokt hebben, door managers die onverantwoord bezig waren. Én door politici die het allemaal lieten gebeuren. Je zou denken dat die laatste

Ewout Irrgang en Ronald van Raak

groep nu alles op alles zou gaan zetten om te voorkomen dat het nog eens gebeurt. Maar nee. Dezelfde politici die

destijds ‘meer marktwerking’ van de daken schreeuwden, roepen nu dat de overheid moet bezuinigen en dat de

gewone man de broekriem moet aanhalen.”

Irrgang: “En wat dan helemaal wrang is, is dat het mes wordt gezet in ontwikkelingssamenwerking. Oké, wij hebben altijd gezegd dat dat beter kan. Niet minder, maar béter. Maar op de manier die nu wordt voorgesteld, worden de allerarmsten twee keer gepakt. Door de wereldwijde crisis zijn er tientallen miljoenen mensen extra in de problemen gekomen. Als landen als Nederland dan ook nog hun budget voor ontwikkelingssamenwerking gaan verlagen, wordt het voor de allerarmsten nog moeilijker.”

Concreet: waar wrikt de schoen?

Irrgang: “Dan kun je beter vragen waar de schoen niét wrikt, want dan ben ik veel sneller klaar! Wel, er worden een paar bezuinigingsvoorstellen gedaan die we goed vinden. Zoals geen geld voor nieuwe JSF-gevechtsvliegtuigen, vanaf 2015 minder uitgaven aan inburgeringscursussen die weinig of niets toevoegen, inkomensafhankelijke verkeersboetes en de inperking van de hypotheekrente-aftrek. Maar vanuit de meeste voorstellen komen neer op snoeihard rechts beleid, vooral in de zorg en het onderwijs. De verhoging van het eigen risico in de zorg naar 775 euro, de verschraling van het basispakket in de ziektekostenverzekering, de afschaffing van de basisbeurs, het verhogen van de collegegelden. De mensen met de kleine beurs, de ouderen, studenten, zieken vallen weer in de prijzen.”

Maar de SP wil toch ook bezuinigen?

Irrgang: “Ja. Forse bezuinigingen zijn mogelijk op defensie en de uitgaven voor externe managers door rijksoverheid en lagere overheden, op de bureaucratie in de zorg, het onderwijs en bij de overheid. Daar staat tegenover dat er de komende jaren ook miljarden nodig zijn voor verbetering van de publieke sector en bestrijding van de armoede. Samenvattend willen wij 14 miljard bezuinigen en 10 miljard extra uitgeven.”

Red je het daarmee?

Irrgang: “Ja. Het Nederlandse begrotingstekort is namelijk veel minder acuut dan ons voorgespiegeld werd

door het kabinet. Het Centraal Planbureau (CPB) voorspelt dat bij ongewijzigd beleid – anders gezegd: als je niets doet – het huidige begrotingstekort van 35 miljard euro krimpt naar 18 miljard in 2015. Het CPB verwacht namelijk dat de belastinginkomsten zullen herstellen. Dat zou betekenen dat het begrotingstekort op 2,9 procent van het bruto binnenlands product uitkomt, nog net onder het Europese maximum van drie procent. Kortom: de begrotingssituatie is minder slecht dan vaak gesuggereerd wordt. Wel dreigen er de komende decennia nieuwe kosten, onder meer als gevolg van de hogere kosten van de vergrijzing. Als je die allemaal meeneemt, ja, dán kom je inderdaad uit op zo'n 30 miljard. Maar dat zijn kosten op de veel langere termijn. Je moet niet proberen om de komende vijf jaar de problemen van de komende vijftig jaar op te lossen. Want op die manier is het natuurlijk een uitgemaakte zaak dat bijvoorbeeld het eigen risico oploopt van 165 euro nu, naar 775 euro in 2015.”

Van Raak: “Dat bedrag van 30 miljard euro dat nu overal wordt rondgetetterd, vlak voor de verkiezingen, wordt gebruikt om de mensen bang te maken voor de toekomst. Want let maar op: als het straks lager blijkt uit te vallen, bijvoorbeeld 10 of 20 miljard, dan roepen hele volksstammen: ‘Oh, dat valt nog mee dan.’ En vergis ik me nou, of wordt er *altijd* bezuinigd op de sociale voorzieningen? Als het slecht gaat met de economie wordt daarop als eerste bezuinigd, maar als het goed gaat ook! Altijd zijn zorg, onderwijs en sociale zekerheid als eerste aan de beurt. Maar zie jij andere partijen die trots hun plannen presenteren voor een beter Nederland? Nee dus. In plaats daarvan zaaien ze angst, maken ze mensen bang, om opnieuw het mes te kunnen zetten in de sociale zekerheid. Zodat het internationale bedrijfsleven ervan kan profiteren, met dank aan hun lobbyisten.”

Wat zetten jullie daar tegenover dan?

Van Raak: “Om te beginnen willen wij juist bezuinigen op degenen die van die bangmakerij profiteren. Maar nog veel belangrijker: tegenover angst zetten wij hoop en vertrouwen in de toekomst. Een toekomst met beter onderwijs, meer veiligheid, beter openbaar

EEN BETER NEDERLAND: ENKELE SPEERPUNTEN VOOR GEZONDE FINANCIËN

- Afstemming van het begrotingsbeleid op de kracht van het economisch herstel. Indien dat herstel onvoldoende doorzet, al te grote bezuinigingen uitstellen zodat het herstel niet teniet wordt gedaan.
- Bij voldoende herstel door middel van bezuiniging en lastenverzwaring het begrotingstekort aan het eind van de komende kabinetsperiode onder de 2 procent brengen. De maatregelen die we nemen leiden daarna nog tot zo'n 6 miljard aan extra besparingen.
- Forse bezuinigingen zijn mogelijk op Defensie en externen bij rijks- en lagere overheden, tevens op bureaucratie in de publieke sector.
- Versterking overheidsinkomsten door meer belasting op hoge inkomens, vermogens en winsten.
- Een strafheffing voor Nederlandse bedrijven die zich vestigen in belastingparadijzen.
- De hypotheekrenteaftrek wordt gegarandeerd tot maximaal 350.000 euro.
- Invoering van een inkomensafhankelijke belastingkorting om werken lonend te maken voor mensen met een minimuminkomen of net daarboven.

Uit: Een beter Nederland voor minder geld

vervoer, betaalbare energievoorziening. Met ons verkiezingsprogramma ‘Een beter Nederland voor minder geld’ laten we juist in crisistijd zien dat het anders kan. De SP heeft daarin een unieke positie. Alle andere partijen – van VVD tot GroenLinks – leggen de rekening van de crisis neer bij de ouderen, de studenten en zelfs de werknemers, door de uitholling van de ontslagbescherming. Vandaar dat 9 juni een uitermate belangrijk moment voor ons land is. Centraal staat de vraag: gaan we verder met afbreken of gaan we Nederland in de steigers zetten en eindelijk beginnen met opbouwen?”

Tekst Rob Janssen

Foto Suzanne van de Kerk

De grote schoonmaak kan beginnen!

Nieuwe lijsttrekker Emile Roemer start de campagne

Studenten in boevenpak stormen het podium op: 'Laat jij je beurs jatten?' Thuiszorgmedewerkers vertellen over uitgeklede arbeidsvoorwaarden en een muziekkoor bezingt de grote schoonmaak. Het XVII congres: een afwisselende dag van discussie, inspiratie en besluitvorming.

Op het eerste gezicht is het ietwat bevreemdend, de wirwar van stalen buizen, leidingen en afsluitkranen in combinatie met de strakke vuurrode vormgeving van het podium. Maar wat wil je? De Amsterdamse Convention Factory, toneel van het XVII congres, was vroeger een fabriek van Stork. Het industriële voorkomen doet vermoeden dat hier in het verleden hard werd

gewerkt. En laat 'werk' nu een van de hoofdthema's van het SP-congres zijn. Wilma Waaijenberg uit Enschede werkt in de thuiszorg en zet al vroeg op de dag de toon. Op het podium, geïnterviewd door partijvoorzitter Jan Marijnissen, schildert ze in vogelvlucht de desastreuze gevolgen van marktwerking voor haar beroepsgroep. Geen feeling meer met collega's en zorgbehoevenden;

minder loon. Twee cateringmedewerkers vertellen een vergelijkbaar verhaal. Door uitbesteding moesten zij 30 procent loon inleveren! Een postbode vertelt dat zij tegenwoordig uitkomt op 4 euro per uur – en dan moet de belasting er nog af. Waaijenberg: "We zijn bezig om landelijk in actie te komen." Dat hebben de schoonmakers al gedaan. Met succes: na negen

weken staken sleepten zij een CAO-akkoord met een fatsoenlijke loonstijging in de wacht. Kapi Lijfrock, schoonmaker in Eindhoven, bedankt de partij namens de schoonmakers voor de enorme steun. Volgens hem was de SP de enige partij die de stakende schoonmakers steunde, overal en altijd. Vakbondsbestuurder Ron Meyer, nummer 22 op de SP-Kamerkandidatenlijst, krijgt vervolgens door Jan Marijnissen de Gouden Tomaat opgespeld. Hij speelde als vakbondsbestuurder een belangrijke rol bij de overwinning van de schoonmakers. Meyer: "Deze schoonmakers zijn veranderd van grijze muizen in ontembare leeuwen. Zij hebben de *race to the bottom* op arbeidsvoorwaarden doorbroken. Ik ben ervan overtuigd dat hun inzet gemeengoed gaat worden in alle beroepsgroepen."

'Iedereen is van de wereld en de wereld is van iedereen' klinkt het refrein van de rock-klassieker van The Scene, waarop een video-hommage wordt gebracht aan Agnes Kant. Agnes, tot dan toe onopvallend zittend in de zaal, staat op en neemt een minutenlange staande ovatie van de congresgangers in ontvangst.

In de lunchpauze staat een vorstelijk 'groen' buffet op de congresgangers te wachten. De meeste Kamerleden worden intussen aangesproken door partijgenoten die graag een babbeltje willen maken. Ewout Irrgang wordt aangeschoten met een vraag over zzp'ers, Harry van Bommel blijkt een gewild persoon om mee op de foto te gaan en Paul Lempens doet een boekje open over intensieve veehouderij in zijn woonplaats Weert.

Na de lunchpauze is het woord aan ROOD, jong in de SP. In zwart-wit gestreepte boevenpakjes kraken ze de plannen van alle andere politieke partijen om het mes te zetten in de studiefinanciering, onder het motto: 'Laat jij je beursjatten?' Het standpunt is helder: óf je levert direct je studiebeurs in, óf je stemt SP.

Als degene met de smallere beurs – of die nou werkt, studeert, ziek of oud is – de rekening gepresenteerd krijgt van de crisis en onverminderd gebukt blijft gaan onder zoiets achterhaalds als marktwerking in de publieke sector, en

BESLUITEN XVII CONGRES

ERVAREN LIJST

Over de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer was weinig discussie; het voorstel van het partijbestuur is helemaal overgenomen. De twee tegenkandidaten haalden het niet. Het resultaat is een sterke lijst met veel ervaren mensen. De top 14 bestaat uit huidige Kamerleden. Nine Kooiman is de eerste 'nieuweling', maar dat betekent niet dat zij onervaren is: ze is nu Tweede Kamerfractiemedewerker jeugd. De relatief lage plaats van Krista van Velzen, nummer 21, kwam voor velen als een verrassing. Het populaire en succesvolle Kamerlid wil het even rustiger aan doen en alleen terugkeren in een grote fractie.

STERK VERKIEZINGSPROGRAMMA

Voorafgaand aan het congres zijn 395 wijzigingsvoorstellen ingediend. Veel daarvan waren al overgenomen dus er werd niet over alle voorstellen gestemd. Het congres heeft nog twee extra wijzigingen aangenomen: het verplichte inburger-

ringsexamen in het buitenland voor gezinsmigranten wordt afgeschaft, en jongeren onder de 27 jaar krijgen weer recht op bijstand. Het eindresultaat is veruit het sociaalste verkiezingsprogramma van deze verkiezingen. Met een solide financiële onderbouwing, zodat we met recht kunnen zeggen: het kán, ook in crisistijd.

DRIE MOTIES

Behalve wijzigingsvoorstellen zijn drie moties aangenomen. 1. Het congres vraagt het partijbestuur de kandidaatstelsprocedure te evalueren zodat de lijst nog meer een afspiegeling is van de maatschappij. 2. Het congres roept de regering en andere parlementen op om de motie-Van Velzen resoluut uit te voeren, zodat Nederland en Europa kernwapenvrij wordt. 3. Het congres vraagt de Tweede Kamerfractie aan te dringen op onafhankelijk onderzoek naar het gewelddadige ingrijpen van China tijdens vreedzame protesten in de autonome Oeigoerse regio Xinjiang.

Op www.sp.nl vindt u de kandidatenlijst en het verkiezingsprogramma.

als de bankiers en de managers hun zakken kunnen blijven vullen, dan is het tijd voor de grote schoonmaak. Dat is de boodschap van de nieuwe lijsttrekker Emile Roemer, die tegen het einde van het congres de ideeën, zorgen, waarschuwingen en vooral kansen voor

een beter Nederland in een vlammeende speech samen laat komen. Hij concludeert: "De bezem erdoor, de spons erover!"

Tekst Rob Janssen

Foto's Suzanne van de Kerk

“Stop Europese bemoeienis met publieke zaak”

Nummer 2: Harry van Bommel (47), politicoloog. Tweede Kamerlid sinds 1998, woordvoerder buitenlandse en Europese zaken.

“Als SP willen we dat iedere uitzending van Nederlandse militairen grondig wordt geëvalueerd door het parlement. Bij Afghanistan hebben we kritiek op de uitvoering – een opbouwmissie werd een vechtmis­sie, we bleven langer dan we wilden, de kosten lopen volledig uit de hand. Je moet oppassen dat de samenleving militairen iets gaat verwijten; zij voeren alleen maar politieke besluiten uit. Politieke verwachtingen moeten dus realistisch zijn en dan móét je leren van het verleden. Verder gaan we een halt toeroepen aan Europese bemoeienis met de publieke zaak. Bijvoorbeeld onderwijs, gezondheidszorg en openbaar vervoer moet je niet aan de markt overlaten. Wat je kwijtraakt krijg je nooit meer terug.”

“Goede zorg voor iedereen”

Nummer 4: Renske Leijten (31). Tweede Kamerlid sinds 2006, woordvoerder op de thema's zorg, sport, jongeren en studenten. Daarvoor studeerde ze Nederlandse taal en cultuur en was ze voorzitter van ROOD, jong in de SP.

“De kern is voor mij dat we oplossen dat kinderen in armoede opgroeien. In wat voor samenleving leef je als kinderen die nog met hun leven moeten beginnen al aan de kant staan? Daarnaast wil ik goede zorg voor iedereen die het nodig heeft. Samen met de mensen in de zorg wil ik me daar de komende vier jaar weer voor in gaan zetten. We moeten echt af van de ‘zorgzwaartepakketten’. Dat hele concept maakt van

mensen die in een instelling wonen een pakket. Dat is werkelijk absurd.”

“Mensen helpen mensen”

Nummer 15: Nine Kooiman (30), hoogste nieuwe binnen­kome­r. Zet haar ervaring als jeugdhulpverlener en gezinsvoogd nu in als Tweede Kamerfractiemedewerker en gemeenteraadslid in Nieuwegein.

“Ik heb jarenlang gezien hoe gezinnen en kinderen lijden onder armoede, slechte huisvesting en slechte jeugdzorg. Je doet als hulpverlener je best, maar toch krijgen jongeren vaak te weinig goede jeugdzorg. Daar wil ik de komende vier jaar het nodige aan veranderen. Door het beleid van het huidige kabinet brengen de hulpverleners veel tijd door achter de computer. Ze zijn vaak 80 procent van hun tijd kwijt aan indicaties, verslagen en veiligheidslijstjes.

Maar met papier en bureaus help je geen mensen: alleen mensen kunnen mensen helpen.”

“Aanvullende beurs verhogen”

Nummer 9: Jasper van Dijk (39), politicoloog. Was docent, daarna fractiemedewerker in de Tweede Kamer en het Europees Parlement en raadslid in Amsterdam. Tweede Kamerlid sinds 2006, woordvoerder onderwijs.

“Het wordt tijd dat iedere kiezer in gaat zien dat je echt bij de SP moet zijn als je onderwijs belangrijk vindt. Wij breken de studiefinanciering niet af, maar verbeteren die juist. Daarnaast maken we studeren toeganke­lijk voor jongeren met minder geld, door de aanvullende beurs te verhogen. Verder willen we de topinkomens aanpakken, bijvoorbeeld in de publieke sector. Eigenlijk zouden die salarissen ook onder een cao moeten vallen. Pas dan komen de inkomens

van leraren, agenten en verpleegkundigen meer op gelijke voet te staan met die van hun managers en directeuren.”

“Fouten van rechters boven tafel”

Nummer 3: Jan de Wit (64), werkte als sociaal advocaat, Tweede Kamerlid sinds 1998. Woordvoerder justitie en vreemdelingenbeleid en voorzitter van de parlementaire onderzoekscommissie kredietcrisis (commissie-De Wit).

“Zaken als die van Lucia de Berk laten zien dat het in de rechtszaal helemaal verkeerd kan lopen. Het is heel moeilijk om fouten van rechters boven tafel te brengen. De SP stelt daarom een Revisieraad voor, een instantie die buiten de rechterlijke macht om fouten onderzoekt. Vervolgens moet de rechter die gaan herstellen. Ik ben ook erg trots op onze voorstellen om een crisis zoals die ons is overkomen te voorkomen. En de lasten daar

te leggen waar ze veroorzaakt zijn, bijvoorbeeld door een bankheffing. Zodat er over vijf jaar niet weer een commissie-De Wit moet komen.”

“65 blijft 65”

Nummer 8: Paul Ulenbelt (58), arbeids- en organisatiepsycholoog. Hij werkte tien jaar voor de FNV. Tweede Kamerlid sinds 2006, woordvoerder sociale zaken.

“Voor mij is het belangrijkste dat de AOW-leeftijd 65 blijft. Mensen die hun hele leven gewerkt hebben, moeten zekerheid hebben wanneer ze eindelijk de rust krijgen die ze verdienen. Een ander belangrijk punt is de positie van uitzendkrachten. Vast werk zou alleen nog maar gedaan moeten worden met vaste contracten. Op die manier kan een kassière ook een toekomst opbouwen binnen de supermarkt. De komende vier jaar wil ik bovendien voor elkaar krijgen dat uitzendkrachten net als gewone werknemers

ontslagvergoeding krijgen en dat ze eerder recht hebben op een vast contract.”

“Betaalbare woningen”

Nummer 50: Lies van Aelst (21), lijstduwer en jongste kandidaat op de lijst. Kwam in 2007 als jongste Statenlid

ooit in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, een functie die ze combineert met haar studie geschiedenis.

“Ik ken zo veel mensen die zonder aanvullende beurs nooit waren gaan studeren. Je kunt niet eisen dat studenten niet te veel werken tijdens hun studie, voorzichtig zijn met lenen en snel afstuderen; als je ondertussen de toelages steeds verder afschaft. Veel partijen zeggen voor een kenniseconomie te zijn, maar bezuinigen vervolgens op onderwijs. De SP is anders. Hetzelfde geldt voor betaalbaar wonen: er wordt wel geroepen dat iedereen overal moet kunnen wonen, maar de betaalbare woningen zijn er gewoon niet. Wij zijn heel duidelijk: 700 euro per maand is niet betaalbaar.”

“Steun voor kleine zelfstandigen”

Nummer 10: Sharon Gesthuizen (34), was zelfstandig ondernemer in videoproductions. Tweede Kamerlid sinds 2006, woordvoerder economische zaken. Studeerde Nederlands recht en Engels, deed de kunstacademie in Arnhem en was bestuurslid van de Landelijke Studenten Vakbond LSVb.

“Het is heel belangrijk dat er nu eindelijk een goede cao komt voor alle postbezorgers. Door stuk- of stoploon krijgt nu namelijk niet eens iedereen het minimumloon. Daarnaast is de positie van kleine zelfstandigen een speerpunt. De grote bedrijven krijgen vaak de meeste aandacht, maar 95 procent van alle bedrijven behoort tot het kleinbedrijf. Wij willen de kleine zelfstandigen

steunen, onder meer door ervoor te zorgen dat bij ziekteverzuim de lasten eerlijker worden verdeeld en door betere huurbescherming.”

Tekst Jola van Dijk
Foto Karen Veldkamp

“SP’ers stralen iets vrolijks uit”

Harry van Kampen (54) uit het Overijsselse Stoevinghe heeft iets met motorvoertuigen. Hij werkt als buschauffeur en verzamelt legervoertuigen uit de Koude Oorlog. Als gemeenteraadslid in Raalte richt hij zich op openbaar vervoer en wegen en hij was ook nog chauffeur van de SP-brandweerauto.

Hoe lang ben je al lid van de SP?

“Sinds 2000. Door wat acties van een SP’er binnen FNV Bondgenoten groeide mijn interesse. Het leuke aan SP’ers vind ik dat ze altijd iets vrolijks uitstralen. Al zijn ze kritisch, ze weten het aardig te brengen en dan bereik je ook meer mensen.”

Heb je nog politieke ambities?

“Ik ben beschikbaar, maar als er een betere is, is het helemaal goed. We moeten het als club voor elkaar krijgen. Het is niet zo interessant wie het doet, als het maar gebeurt.”

Wat haalt de kapitalist in je naar boven?

Cold War trucks: ik spaar historische militaire tenten, auto’s en toebehoren. Geweldig, hoe stevig ze dat toen maakten. We zijn ooit zo stom geweest om het te kopen. Nu kun je het beter veiligstellen en aan mensen laten zien, dan er ruzie mee maken.”

Waar láát je dat allemaal?

“Ik woon op een klein bosperceeltje met recreatiewoningen, en daarnaast heb ik in het dorp een schuur gehuurd van een voormalige kringloopwinkel. Daar staan de aanhangwagens en zo.”

Wat is je laatste grote aankoop?

“Een groene shovel die munitiekisten kan tillen. Die hebben we gebruikt in de carnavalsoptocht. Door er een rolstoel op te zetten hebben we uitgebeeld dat het ov rolstoeltoegankelijk moet zijn.”

Wat is je favoriete plek op de wereld?

“In m’n jeugd gingen we iedere zomer op de fiets naar de Kennemerduinen om te kamperen. Nu doe ik dat nog steeds regelmatig, met een historische tent achter de Landrover.”

“Overwinning op de koude marktwerking”

Schoonmakers winnen historische strijd

De stakende schoonmakers hebben de strijd gewonnen! “Dit is nog maar het begin”, zegt de vakbond. Volgens Sadet Karabulut geldt dat niet alleen voor de schoonmakers: “Zij hebben de rest van Nederland laten zien dat strijden helpt.”

Drieënhalf procent loonsverhoging, de mogelijkheid om Nederlandse taallessen te volgen, een bonus na afronding van de opleiding, en veel respect in het land. Na een historisch lange staking van negen weken (zie Tribune april) deden de werkgevers eindelijk een goed bod voor een nieuwe cao. De schoonmakers stemden massaal en juichend in met het akkoord.

Tweede Kamerlid Sadet Karabulut (nummer zeven op de SP-kandidatenlijst voor de komende verkiezingen) was als SP-woordvoerder Sociale Zaken al vroeg betrokken bij de strijd van de schoonmakers. “Dat is alweer meer dan twee jaar geleden. Iemand van de schoonmakersvakbond vertelde me over de schoonmakers – onderbetaald, respectloze behandeling, slechte arbeidsvoorwaarden. Het was logisch dat de SP hen ging steunen. Ik heb de strijd, maar ook de mensen die de strijd voerden, zien groeien. Met steeds meer mensen, geweldige creativiteit, strijdbaarheid en doorzettingsvermogen groeide de kracht van de schoonmakers. Het respect dat ze eisten, dat hadden ze in mijn ogen allang.”

Kapi Lijfrock is schoonmaker in Eindhoven. Tijdens het SP-Congres bedankte hij namens de schoonmakers de SP voor de enorme steun: “De SP is de enige partij die ons steunde, overall en altijd.” De strijd is volgens Lijfrock nog niet voorbij: “We moeten opletten dat de bazen onze winst niet op de werkvloer terugpakken. We zijn nu veel sterker; we zijn nu een groep.” Volgens vakbondsbestuurder en SP'er Ron Meijer hebben de schoonmakers iets bijzonders voor elkaar gekregen: “Er komt deze zomer een schoonmakersconvenant, waarin opdrachtgevers

beloven rekening te houden met fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden.”

“De crisis wordt gebruikt als smoes”

Volgens Karabulut moet niet worden onderschat wat de schoonmakers hebben bereikt: “Dat convenant kan het

loonsverhoging voor jullie. Maar zij hebben teruggevochten en nu is hun succes een belangrijke eerste stap voor heel veel werkenden in Nederland. De SP gaat met de mensen de strijd aan. Wij willen de positie van mensen met flexcontracten versterken; door het aantal tijdelijke contracten te beperken en een einde te maken aan flexibele contracten voor vast werk. In ons verkiezingsprogramma gaan minimumloon en sociale uitkeringen met 5 procent omhoog – ik zie dat als het begin van eerlijk delen. De SP pakt topsalarissen aan, onder andere door

begin zijn van het terugdraaien van de koude marktwerking en de uitbestedingsgolf. Het is heel wat dat grote opdrachtgevers en zelfs minister Donner erkennen dat werknemers uitgeperst worden als alles altijd maar goedkoper moet. Eerlijk loon voor eerlijk werk en geen afbraak maar opbouw van werknemersrechten: daar gaan ook de verkiezingen over. De crisis wordt gebruikt als smoes om wéér de verschillen tussen arm en rijk te vergroten. De werkgevers zeiden eerst tegen de schoonmakers: er is niets mogelijk vanwege de crisis, geen

bonussen te verbannen en de salarissen van de mensen aan de top ook gewoon onder de cao te laten vallen. We kunnen het tij keren door strijd en solidariteit.”

Tot slot: in de vorige Tribune werd melding gemaakt van Mehmet Mercan, voor wie ontslag dreigde omdat hij meestaakte. Intussen is hem, onder druk van de stakers en de vakbond, alsnog een contract aangeboden. In het cao-akkoord is afgesproken dat deelname aan de staking uitzendkrachten niet hun baan mag kosten.

Tekst en foto Diederik Olders

AOW-leeftijd

Op mijn vijftiengste moest ik, of ik nou wilde of niet, voor pensioenopbouw gaan betalen. Financieel zat ik krap, maar ja, wet is wet. Thans zijn er partijen die de pensioenleeftijd van 65 naar 67 willen verhogen. Sinds 2001 ben ik geveld door kanker. Sinds een zware operatie in 2003, waarbij mijn maag en slokdarm zijn weggenomen, ben ik geheel op de WAO aangewezen. Dit betekent 75 procent van mijn laatste salaris. Geen vetpot! Normaal gesproken zou ik dan op mijn vijftenzestigste jaar van 75 procent naar 80 procent van mijn laatste salaris gaan. Bij verhoging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar wordt er dus over twee jaar 5 procent verduisterd door de overheid. Immers: ik ben vanaf mijn vijftiengste jaar verplicht gaan betalen. In mijn optiek is een afspraak een afspraak. Nu wordt de overheid een partner waar dus geen afspraak mee valt te maken. Eenzijdig een afspraak ongedaan maken is net zoals tijdens de wedstrijd de spelregels veranderen. Hoe onbetrouwbaar kan je als overheid worden? Maling hebben aan zieken en ouderen dus.

John Heeres, Haarlem

Prik mee: PRIKBORD@SP.NL

Bestuurders zonder vakkennis

CDA-minister Klink van Volksgezondheid heeft geen enkele kennis van het reilen en zeilen van de zorg in Nederland. In de zorg lopen al zoveel bestuurders zonder vakkennis en ervaring rond, er zit al zoveel zand tussen de raderen van de machine, dat een man als Klink aan het roer op rampen aanstuurt. De geldstromen in de zorg zijn niet meer te volgen door de invoering van DBC (diagnose-behandelingcombinatie –red.), die zou in ieder geval afgeschaft moeten worden. Het kan ertoe leiden dat een behandeling door het ene ziekenhuis drie keer duurder uitvalt dan in het andere. Of meer. In ieder geval is de zorg er veel duurder door geworden. En het EPD (elektronisch patiëntendossier –red.) kan toch niet afdoende beveiligd worden en is ook zo'n bedenkfel van een outsider. Zet dat ook maar in de ijskast.

G. Magendans-Stadt, Driel

Papa Wouter Bos

Met alle respect voor zijn zware taak van de afgelopen jaren, maar mag papa Bos nu met behulp van wachtgeld ongestoord genieten van zijn opgroeiende kroost? De opmerking dat dochter Bos aan het juichen was toen hij vertelde dat papa geen werk meer had dankzij de kabinetscrisis is een uitzonderingspositie. Heel veel vaders en moeders, gewone burgers, hebben dankzij de economische crisis hun baan verloren. Kinderen van de gewone burger staan niet te juichen als papa of mama dankzij een crisis zijn of haar baan is verloren.

Jacqueline Woudenberg, Amsterdam

(Z)onder de rook van schiphol

Wat een rustig geluk
Al die vliegtuigen uit de lucht
(i.v.m. tijdelijke vluchtstop)

Corry van der Kolk, Opperdoes

GESPOT

LINKS: PvdA, SP en GroenLinks

Door Daniël de Jongh

'Ooit zaten alle linkse mensen in één partij, tegenwoordig zijn ze verdeeld over meerdere organisaties', vermeldt de achterflap van 'Links: PvdA, SP en GroenLinks'. Het nieuwste boek van historicus Sjaak van der Velden gaat over linkse samenwerking. Of beter gezegd, over het afbrokkelen van de vroegere eenheid en de pogingen om toch weer met verschillende stromingen door één deur te kunnen. Het boek is doorspekt met anekdotes, die soms vermakelijk zijn, soms tenenkrommend en vaak herkenbaar. Dat is ook precies waar het Van der Velden om te doen is. Zijn analyse van de ontstaansgeschiedenis van de drie huidige linkse partijen en hun achterban verheldert

waarom ze vaak zo onverzettelijk tegenover elkaar staan. "De meeste mensen weten maar weinig van hun geschiedenis," vertelt hij, "terwijl de vooruitzichten voor linkse samenwerking veel beter te begrijpen zijn als je weet waar 'de anderen' vandaan komen." Een actueel thema in de campagne voor de komende Tweede Kamerverkiezingen.

Links: PvdA, SP en GroenLinks
Sjaak van der Velden
Uitg. Aksant

That's a weapon.
Yeah.

All you gotta do is pick up a weapon.

Come on, let us shoot!

Well it's their fault for bringing their kids into a battle.
That's right.

UITGELICHT

Irak, 2007

“Eigen schuld, als ze hun kinderen meenemen naar een gevecht.” Het is misschien wel de schokkendste uitspraak in een onlangs door klokkenluiderssite Wikileaks.org onthuld filmpje van een schietincident in Bagdad in 2007. Op de beelden openen Amerikaanse militairen het vuur op een groepje burgers, omdat ze de camera van een Reutersjournalist aanzien voor een wapen. Even meedogenloos wordt enkele minuten later geschoten op passagiers van een busje, die zich ontfermen over de gewonden en de dode lichamen. Twaalf mensen verliezen het leven en onder de zwaar gewonden zijn twee jonge kinderen. De beelden zijn gemaakt vanuit een Amerikaanse legerhelicopter.

Veel mensen reageren woedend op de vrijgekomen beelden en spreken schande van de militairen die zo

lichtvaardig mensen doden. Terecht, volgens SP-Tweede Kamerlid Harry van Bommel, maar er is meer aan de hand: “Wat deze beelden vooral tonen is dat de ‘schone oorlog’ een mythe is. Het geavanceerde camera-systeem voorkomt niet dat soldaten verkeerde inschattingen maken. Degene die de trekker overhaalt, doet dat in opdracht van de politiek, volgens de geweldsinstructie die door de politiek bedacht is. Veel militairen komen, als ze eenmaal uit de gevechtssituatie zijn, in grote gewetensproblemen. De grootste misdaad die deze beelden tonen is die van het politieke besluit om burgers én soldaten in deze situatie te brengen.”

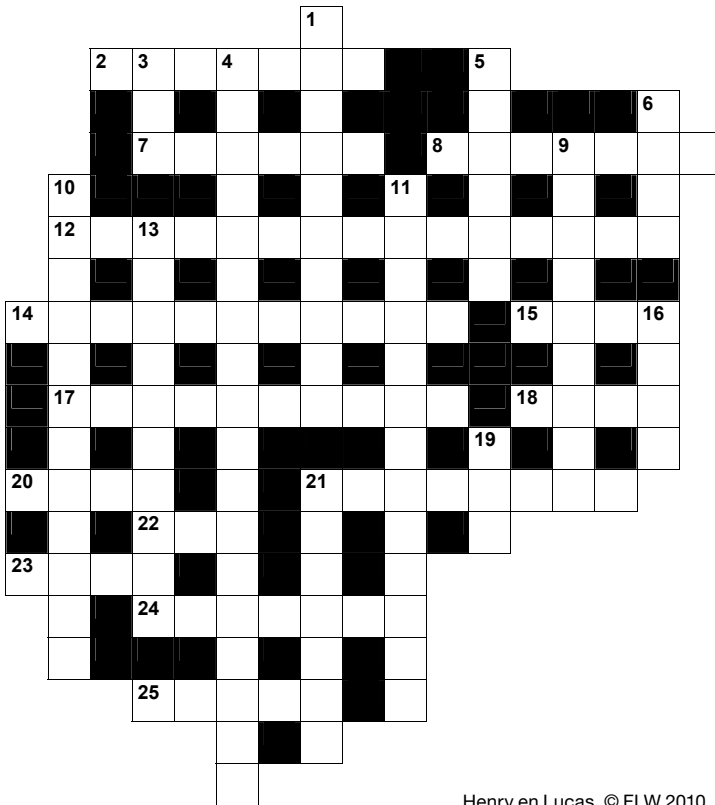
Beeld: screenshots Wikileaks.org

THEO DE BUURTCONCIËRGE

CRYPTOGRAM

Henry en Lucas, © FLW 2010

Horizontaal

- 2 Tweederangs nobiliteit moet schooien. (1,6 en 7)
- 7 Om zaken (en vrouwenhanden) moet je wedijveren. (6)
- 8 Ontroerd? Dan heb je niet stilgestaan. (7)
- 12 Werkendam, Werkhorst en Werkhoven. (15)
- 14 Motief om te sporten. (11)
- 15 Vis met papillen. (4)
- 17 Met ex-libris een roman labelen. (10 en 4,6)
- 18 Doek om over na te denken. (4)
- 20 Waterplas draait in de rondte. (4)
- 21 De vlucht nemen naar impopulaire stadsdelen. (8)
- 22 Woonboot voor dieren? (3)
- 23 Italiaanse rivier gaat tegen eigen stroom in. (4)
- 24 Aanlegplaats voor bouwvakkers. (7)
- 25 Vocht van huilende walvis. (5)

Verticaal

- 1 Arts is echte gentleman. (10)
- 3 Slotstuk van uw toetsenbord. (3)
- 4 Evident verbroken relatie. (3,11,4)
- 5 Hier winkelt een matroos. (6)
- 6 Lichaamsdeel ruikt naar knoflook. (4)
- 9 Rel in de boksring. (9)
- 10 In militaire dienst is de aalmoezenier je beste kameraad. (12)
- 11 Groepen akkerbouwers maken haast in wielervedstrijd? (13)
- 13 Oprispingen door oerhollands zuivelproduct? (10)
- 16 Venijnig cadeau. (4)
- 19 Prettig godsdienstig zijn. (3)
- 21 Passage naar buiten is niet meer in gebruik. (7)

MENGLETERS

Plaats de in het bovenste deel van het diagram staande, door elkaar gehusselde letters zó in het onderste deel dat een citaat ontstaat, toegeschreven aan oud minister-president Wim Kok. De gegeven letters 'vallen' steeds recht naar beneden (in dezelfde kolom). Ook ieder leesteken dient u in een apart vakje te plaatsen. De beginletter (een i) is reeds geplaatst.

		d	i	t					
	o	r	i	n			o		
	u	v	e	g	,	e	n	n	
i	k	d	l	e	c	.	m	l	o
k	a	s	z	e	e	z	a	t	l
l	k	n	s	e	r	h	t	y	p
l									

Henry en Lucas, © FLW 2010

OPLOSSING CRYPTOGRAM APRIL 2010

Horizontaal

- 2) Egge 6) Heldendom 8) Niets 10) Effen 11) Gaper 12) Vlegel
- 13) Kloek 14) Raamwerk 15) Bidden 16) Knots 17) Noest
- 18) Kuur 20) Scheepsmaat 21) Spuugzat

Verticaal

- 1) Leiden 3) Geloofsgemeenschap 4) Evenbeelden
- 5) Lompenproletariaat 7) Welverdiend 9) Strijken
- 11) Gekkenhuis 19) Revue

OPLOSSING TRIANGEL APRIL 2010

- 1 (v) Windmolenpark 2 (h) Stroomvoorziening
- 2 (v) Stralingsgevaar 3 (h) Biobrandstof

WINNAAR APRIL 2010

Tine van het Veld, uit Amsterdam

Stuur uw oplossing vóór 19 mei naar de Puzzelredactie van de Tribune, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam of tribunepuzzel@sp.nl. Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

TRIBUNE

Jaargang 46 • nr. 5 • mei 2010 • Nieuwsblad van de SP • € 1.75

**Lijsttrekker Emile Roemer:
“Leg de rekening van de crisis bij de veroorzakers”**

**XVII SP-congres: Sterke lijst en stevig
verkiezingsprogramma**